

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Andra Kammaren. N:o 57.

Fredagen den 12 Maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Föredrogs och bordlades ånyo Stats-Utskottets Utlåtande N:o 13 b.

§ 2.

Föredrogs, hvar för sig, Stats-Utskottets nedannämnda Memorial:

N:o 63, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid Utskottets Utlåtande N:o 54 angående ombyggnad af riksdagshuset; och

N:o 64, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut om beviljande af anslag för iständsättande af vågbrytaren och den yttre hamnarmen vid Visby hamn;

och blefvo dervid de i dessa memorial föreslagna voteringspropositioner af Kammaren godkända.

§ 3.

Herr Talmannen tillkännagaf, att gemensamma omröstningar enligt de i nästföregående paragraf omförmälda voteringspropositioner komme att anställas i Kamrarnes sammanträden under morgondagen.

§ 4.

Föredrogs, men blefvo för andra gången bordlagda:

Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 15; och

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 57.

§ 5.

På framställning af Herr Talmannen beslöts, att Stats-Utskottets Utlåtande N:o 13 b och Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 15, hvilka ärenden denna dag blifvit för andra gången bordlagda, skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras främst bland de två gånger bordlagda ärendena.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets Utlåtande N:o 62, i anledning af väckt motion angående deltagande för åtskilliga kronoegendomar inom Örebro län uti Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsföretag.

Detta utlåtande skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde sättas framför de ännu oafgjorda ärenden, som redan blifvit två gånger bordlagda.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Lördagen den 13 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 6 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Sedan Riksdagens båda Kamrar förehaft och godkänt de i Stats-Utskottets Memorial N:is 63 och 64 föreslagna voteringspropositioner

rörande två frågor, deri Kamrarne fattat stridiga beslut, samt vidare denna dag blifvit bestämd för omröstning öfver de olika besluten, så anställes nu dessa omröstningar, enligt nedan intagna voteringspropositioner, i följande ordning, nemligen:

1:sta omröstningen:

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 63.)

Den, som vill, att Riksdagen, med afslag å Stats-Utskottets framställning, åt Fullmäktige i Riksgäldskontoret uppdrager att före nästa riksdag låta bereda det ökade utrymme för Riksdagen, som kan åstadkommas genom användande för ändamålet utaf flere eller färre af de till bostadslägenheter och embetslokaler i riksdagshuset upplåtna rum samt att i öfrigt låta verkställa de förändringar inom Kamrarnes plenisalar, som må kunna afhjelpa de mest öfverklagade olägenheterna i afseende å dessa salars utrymme och luftvexling, och att Fullmäktige må för detta ändamål af Riksgäldskontorets medel använda högst femton tusen kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen afslagit Utskottets ofvanberörda hemställan.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kamraren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknning, och utföll omröstningen med 140 Ja och 54 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kamraren samtidigt anstald, hade utfallit med 19 Ja och 91 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kamrarens

röster eller.....	140 Ja och 54 Nej,
sammanräkningen visar	159 Ja och 145 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Ja-propositionens innehåll.

2:dra omröstningen:

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 64.)

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts proposition, för iståndsättande af vågbrytaren och den yttre hamnarmen vid

Visby hamn i öfverensstämmelse med det af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uppgjorda förslag, beviljar ett extra anslag utan återbetalningsskyldighet af åttiosex tusen åtta hundra kronor, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande proposition blifvit på det sätt bifallen, att Riksdagen, såsom bidrag till iståndsättande af vägbrytaren och den yttre hamnuarmen vid Visby hamn i öfverensstämmelse med det af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uppgjorda förslag, beviljat ett extra anslag utan återbetalningsskyldighet af sextio tusen kronor, att utgå under år 1883, emot skyldighet för Visby stad att fullborda och underhålla arbetet och uppå de vilkor i öfrigt, som Kongl. Maj:t må ega bestämma.

Sedan voteringsseklarne blifvit aflemnade samt en sedel afagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsseklarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seklarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 71 Ja och 127 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 70 Ja och 38 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	71 Ja och 127 Nej,
sammanräkningen visar	141 Ja och 165 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Nej-propositionens innehåll.

§ 3.

Företogs val af tre deputerade för att jemte Herr Talmannen och Herr vice Talmannen, å Kammarens vägnar, närvara vid invigningen af den nya universitetsbyggnaden i Lund; och utsågos dertill

Herr <i>Gustaf Ferdinand Asker</i>	med 122 röster
» <i>Emil Key</i>	» 117 »
och » <i>Ola Bosson Olsson</i>	» 114 »

§ 4.

Föredrogs och bordlades för andra gången Stats-Utskottets Utlatande N:o 62.

§ 5.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Utlåtande N:o 13 b, angående vissa till regleringen af utgifterna under riksstatens Sjunde hufvudtitel hörande frågor.

§ 6.

Till behandling förekom Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga propositioner angående dels förhöjning i befodringsafgiften för lokalbref och dels förändringar i assurancesafgiften för försändelser med angifvet värde, hvilka befordras inom riket m. m.

Punkten 1.

Utskottet hade hemställt, att Kongl. Maj:ts proposition N:o 10 — deruti var föreslaget att, under förutsättning att breffbärareafgiften blefve upphäfd, portot för lokalbref skulle från och med ingången af år 1883 utgå med sex öre — måtte af Riksdagen bifallas.

Om förhöjning af portot för lokalbref.

Efter föredragning af denna hemställan lemnades ordet, på begäran, till

Herr *Olof Jonsson*, hvilken jemte Herrar *C. Aron Jönsson*, *Anders Andersson* i Intagan och *N. J. Boström* inom Utskottet reserverat sig mot samma hemställan och som nu anförde: Om herrarne haft tillfälle att läsa igenom den reservation, som finnes fogad vid Bevillnings-Utskottets nu föredragna betänkande, så hafva herrarne deraf kunnat finna, hurusom jag icke är nöjd med det förslag Utskottet i 1:a punkten framlagt. Jag har äfven i denna reservation angifvit skälen för denna min åsigt och torde sålunda icke nu behöfva tillägga särdeles mycket. Jag har der sagt, att ett af hufvudmotiven för Generalpoststyrelsens hemställan numera bortfallit, derigenom att Kongl. Maj:t sänkt lokalportot från af poststyrelsen föreslagna 10 till 6 öre. I följd deraf lär man nemligen knappt kunna hoppas att stäfja det missbruk, som för närvarande eger rum, att nemligen en person som har en massa brefförsändelser till samma stad sänder dem alla, försedda med lokalmärken, till någon bekant der i staden med anmodan att han måtte för vidare befodran inlemna dem på postkontoret; ett missbruk som naturligtvis tillskyndar postverket förlust. Men om det än kunde antagas, att skilnaden mellan det af poststyrelsen föreslagna lokalportot, 10 öre, och det vanliga brefportot 12 öre, är alltför ringa för att fresta till slika missbruk, så är åter skilnaden mellan 6 och 12 öre tillräckligt stor, att man kan hafva grundad anledning att befara, att någon nämnvärd minskning i det öfverklagade missbruket icke kommer att uppstå i följd af den obetydliga höjning i lokalportot, som Kongl. Maj:t föreslagit och Ut-

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

skottet tillstyrkt. Återstår då det andra skälet, eller att genom brefbäringafgiftens borttagande kringbärande af brefven skulle kunna gå så mycket fortare, då brefbäraren icke vidare behöfde inkassera brefbäringsafgiften, hvilket ju alltid måste vara förenadt med större eller mindre tidsutdrägt. För min del tror jag dock icke att denna tidsvinst kommer att blifva af någon egentlig betydelse. Jag föreställer mig nemligen, att en brefbärare, lika litet som någon annan meniska, är i stånd att i timalt springa trappa upp och trappa ned utan att någon gång behöfva stanna och hemta andan; gör han icke det, så blir följden den, att han går så mycket långsammare, och resultatet blir hufvudsakligen detsamma som nu. Men härvid är derjente att märka, att genom brefbäringsafgiften har man en viss kontroll på brefbäraren att han verkligen aflemnar brefven. Han skall nemligen hvarje gång ansvara för lika många brefbäringsafgifter som de bref han mottagit till kringbäring, och då har han naturligtvis ett visst intresse af att brefvet verkligen blir aflemnadt, ty eljest får han själf betala brefbäringsafgiften. Sålunda å ena sidan kan snabbheten i brefbefordringen måhända i någon, om än ringa grad befordras genom afgiftens borttagande, men å andra sidan motväges denna förman af den minskade kontrollen å brefbäraren. Saken kommer då att gestalta sig så, att genom denna förändring förminskas postverkets inkomster med omkring 100,000 kronor årligen. Enligt poststyrelsens uppgift inbringade nemligen brefbäringsafgiften år 1880 ett belopp af 110,476 kronor 83 öre. Nu skulle visserligen denna minskning i någon mån motvägas af förhöjningen af lokalportot från 3 till 6 öre, men då Poststyrelsen anser vinsten af den föreslagna höjningen af lokalportot till 10 öre, icke kunna beräknas uppgå till något synnerligen högt belopp, så torde man, då detta porto nu höjes endast till 6 öre, vara berättigad antaga att vinsten kommer att visa sig ännu mera obetydlig. Jag föreställer mig också, att då antalet af inrikes breförsändelser år 1880 uppgick till omkring 26¹/₂ millioner stycken, oberäknadt brefkort, man kan beräkna antalet lokalbref till 5 procent af hela antalet, sålunda till omkring 1 million. Vinsten af lokalportots höjande skulle sålunda belöpa sig till omkring 30,000 kronor; och då återstår såsom slutresultat ändock en förlust för postverket af vid pass 80,000 kronor; men jag ber att äfven få fästa uppmärksamheten på en annan omständighet, som ytterligare kommer att öka förlusten. För närvarande och till undvikande af brefbäringsafgiften låta nästan alla embetsverk här i hufvudstaden, och såsom jag förmodar äfven i andra städer, äfvensom åtskilliga större affärsfirmor hemta sina bref på posten genom egna vaktmästare. Men om nu brefbäringsafgiften borttages, så kommer naturligtvis hela denna vaktmästarebrefbäring att upphöra och i stället öfvertagas af postverkets brefbärare, och deraf blir följden åter den att antalet brefbärare, som man nu hoppas kunna något minska, kommer kanske i stället att behöfva ökas.

Slutligen ber jag att få framhålla det för mig mest bestämmande skälet att yrka afslag å detta förslag, nemligen att genom sådana små partiella förändringar, som endast försämra postverkets finansiella ställning, tiden mer och mer framskjutes för den förändring, att det inrikes brefportot nedsättes från 12 till 10 öre. Denna för-

ändring skulle visserligen medföra en minskning i postverkets inkomster af ungefär 500,000 kronor årligen, men då man genom att bifalla första punkten skulle komma att försämrå postverkets ställning med omkring 100,000 kronor, och denna ställning genom ett bifall jemväl till andra punkten komme att ytterligare försämrå med kanske 50,000 kronor, synes det mig alldeles tydligt och klart, att man under sådana förhållanden kanske aldrig skulle komma att få den reform genomförd, som jag nyss nämnde, nemligen inrikes portots nedsättning. Då emellertid en sådan nedsättning i följd af den lättnad i vaxling och andra afseenden, som den skulle komma att medföra, är af vida större vikt för den stora allmänheten än de andra förändringar, som här ifrågasatts, så anser jag den icke böra för dessas skull uppskjutas till en oviss framtid.

På de skäl, jag sålunda anført, tager jag mig friheten yrka afslag å Utskottets hemställan i denna punkt.

Häruti förenade sig Herr *A. Andersson* i Intagan.

Herr E. G. Boström: För min del ber jag att få fästa uppmärksamheten på en sak, som återfinnes i Utskottets betänkande, nemligen att den nedsättning uti inrikesportot från 12 till 10 öre, som den föregående talaren framhöll såsom så önskvärd, och för hvilken nedsättning Utskottet jemväl uttalat sig, icke komme att det minsta fördröjas genom vidtagandet af den förändring, som Utskottet föreslagit i denna punkt, och detta derföre att portot till följd af brefbärareafgiften i sjelfva verket nu utgår med 15 i stället för med 12 öre, och det följaktligen icke vore annat än att taga ett steg i den rätta riktningen, om man nu till en början, då man icke kan taga steget fullt ut, gjorde hvad man kunde och upphäufde brefbärareafgiften, hvarigenom portot minskades från 15 till 12 öre.

Herr Olof Jonsson yttrade, att genom höjande af portot för lokal-bref till endast 6 öre icke skulle kunna förekommas det man, såsom ofta hittills lär hafva brukats, genom att i ett kuvert inlägga en mängd med lokalmärken försedda bref och uppdraga åt adressaten att nedlägga dem i breflådorna å annan ort skulle kunna undgå att för dessa bref erlægga det vanliga postportot af 12 öre, utan att man då bort, såsom Poststyrelsen föreslagit, bestämma lokalportot till 10 öre. För mig är det dock tydligt och klart, att, då detta porto fördubblas, nyssnämnda missbruk ju också måste, om ock ej fullständigt, dock i väsentlig mån hämmas.

Hvad slutligen angår den ärade talarens påstående, att genom brefbäringsafgiftens borttagande kontrollen på att brefven komme adressaterna till handa minskades, så ber jag att få erinra att för utrikes ifrån kommande bref ingen sådan afgift erlägges, och att likväl icke den minsta klagan försports öfver att dessa bref icke riktigt framkommit. Sverige är för närvarande, utom Finland, såvidt jag vet, det enda land der dessa brefbärareafgifter bibehållas; och för min del finner jag icke det ringaste skäl att fortfarande hafva dem kvar.

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

På grund af hvad jag nu anfört får jag yrka bifall till Utskottets förslag.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet Herr Statsrådet Thempander: Emot den af den ärade reservanten uttalade uppfattning i denna fråga anser jag böra från denna plats nedlägga en gensaga, för att på samma gång närmare angifva de skäl, hvilka för Kongl. Maj:t varit bestämmande i detta fall. Mine Herrar! Det är alldeles gifvet och klart att, i fråga om anstalter för den internationella samfärdseln, ibland hvilka postverket, såsom bekant, intager ett af de mest framstående rummen, kan man icke frigöra sig ifrån att låta de lagar, de åsichter och den uppfattning, som göra sig gällande inom hela den civiliserade världen, trycka stämpeln äfven på det enskilda landets anordningar och bestämmelser. Det är också derföre som postverket i vår tid mer och mer antagit karakteren af en internationel anstalt, hvars verksamhet regleras efter lagar, som äro uttryck af uppfattningen i detta ämne, icke inom det enskilda landet, utan i hela den civiliserade världen. Vi hafva kommit derhän, att i fråga om de lagar och de taxor, som äro bestämmande för hela den internationella korrespondensen, har det enskilda landet icke vidare något egentligt tillfälle att göra sin mening gällande; de bestämmas på de internationella postkonferenser, som uppgöra förslag i detta hänseende.

Det må visserligen vara en sanning, att de enskilda ländernas regeringar gifva instruktioner åt sina ombud, och det är likaledes en sanning att förslag, som uppställas vid konferenserna, underställas de respektive regeringarna för vinnande af deras sanktion; men det är icke derför möjligt för ett enskildt land att göra sina åsichter gällande gent emot de åsichter, som omfattas af hela den öfriga världen. Det må vara tillfredsställande för en viss nationel sjelfkänsla att säga *nej* till förslag, som accepteras af andra länder; men klokt är det icke, för så vidt man nemligen nitälskar för postväsendet och vill genom dess utveckling tillgodose det allmännas fördel. Nu har, som man vet, brefbärareafgiften blifvit inom alla länder, med undantag af Sverige och Finland, afskaffad; den får icke på grund af internationella bestämmelser uppbäras för de bref, som från utlandet hitkomma; men för vår inhemska korrespondens bibehålla vi denna kvarlefva från förra tider, som dock vållar åtskilliga olägenheter. Jag kan alldeles icke godkänna de skäl, på hvilka reservanterna grunda sin uppfattning, eller att brefbäringsafgifterna skulle vara ett slags kontroll på brefbärarne och medföra ett särskildt intresse hos dem att tillställa adressaterna deras bref. Emot denna åsigt står den uppfattning, som inom andra länder gjort sig gällande, att såväl allmänhetens som postverkets intresse bäst betjenas genom afskaffande af denna afgift, hvilken ju icke är någon kontroll i nyss nämnda afseende, ehuru den skulle vara det, om brefdragarne finge sjelfva behålla denna afgift. Men åtminstone i de större städerna, såsom Stockholm och Göteborg, har brefbäraren icke något som helst intresse att uppbära dessa slantar, ty han skall redovisa till postverket för hvartenda öre, som han på detta sätt får emottaga;

och då brefdragaren sjelf åtnjuter fast afföning, så är det aldeles likgiltigt för honom, om han får uppbära afgiften kontant, eller återställer brefvet med den upplysning, att adressaten icke kunnat anträffas; således ligger i afgiften icke någon kontroll å brefbäraren; och naturligtvis har också detta förhållande gjort, att man mer och mer kommit till insigt om afgiftens olämplighet. Hvad angår afgiftens betydelse för öfrigt för allmänheten, så är det här ingalunda fråga om en småsak, när det gäller att genom afgiftens borttagande befordra en hastigare kringbäring af försändelserna; och man kan icke affärda den frågan med reservanternas förklaring, att »det uppehåll, denna inkassering förorsakar, torde i regeln icke vara större än hvad som behöfves för andhemtningen efter en rask marsch.» I samma mån, som postverket tillnötessgård allmänhetens fordringar genom brefbäringsavgiftens afskaffande, så lär sig också allmänheten i detta land, såsom i andra länder, att å sin sida vidtaga åtgärder, som underlätta brefvens skyndsammare utdelande. Nu har man icke något gagn af att låta uppsätta breflådor på portar eller dörrar; ty brefdragaren kan icke nedlägga brefförsändelserna der, emedan han tillika måste uppbära betalning, men om afgiften tages bort och ingår i sjelfva portot, i följd hvaraf brefbäraren endast behöfde stoppa ned brefven i lådorna, så är det också klart, att utdelningen af brefven skall ske med vida större skyndsamhet än nu. Det är ett länge öfverklagadt förhållande, åtminstone här i hufvudstaden, att distributionen af bref sker ganska långsamt, emedan postverket under det nuvarande systemet icke kan uppställa en så stor personal, som skulle erfordras för att åstadkomma den skyndsamhet, som af behofvet är påkallad. Derföre har också regeringen ansett, att häri tarfvas rättelse, och detta kan icke ske utan genom brefbäringsavgifternas försvinnande.

Anledningen hvarföre regeringen icke har ansett sig kunna höja lokalportot mera än till 6 öre har åter varit den, att postverket icke har något monopol på att befordra bref inom städerna. Om man derföre skulle bestämma afgiften för lokalbref, t. ex. till 10 öre, så skulle man icke kunna hindra att här såsom på många andra ställen den enskilda konkurrensen skulle träda emellan och åtaga sig att för billigare pris befordra dylika bref. Regeringen har derföre ansett lokalportot böra bibehållas lika som förut var, men med den skilnad, att, i stället för att det förut delades mellan afsändaren och mottagaren, så skulle afsändaren enligt föreliggande förslag få betala hela beloppet. Att missbruk skulle kunna uppkomma derigenom att skilnaden mellan lokalportot och det allmänna portot blefve så stor som emellan 12 och 6 öre, har Poststyrelsen visserligen antydt såsom en möjlighet; men hittills har skilnaden varit än större, eller emellan 12 och 3 öre, och denna stora skiljaktighet har dock icke här i landet visat sig föranleda några missbruk, åtminstone icke i någon afsevärd mån. Skulle missbruk framdeles inträffa, kan sådant förekommas genom reglementariska föreskrifter i syfte att i bref, som afsändas, icke få inläggas andra bref m. m. sådant; men man behöfver derför icke vidtaga en sådan åtgärd, som att höja lokalportot utöfver verkliga befordringskostnaden, samt sålunda tillskapa

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

vid sidan af postverket en enskild konkurrens, som till billigare pris åtager sig denna brefbefordring.

Vidare säger samma ärade talare, att han fruktade, att om man droge in brefbäreaftgiften, så skulle en mängd affärsfirmor och andra personer, som nu hemta sina bref på postkontoret, i stället föredraga att låta brefbäranne hembära dem, och dymedelst orsaka postverket ökad arbete. Det tror jag också vara en farhåga, som icke motsvaras af verkliga förhållandet. Det är ju gifvet, att dessa personer, som i allmänhet hafva en vidlyftig korrespondens, också anse angeläget att få sina bref på ett bestämdt klockslag så tidigt som möjligt på dagen efter postens ankomst; och det är gifvet att de bättre vinna detta mål genom att låta afhemta brefven än afvakta den tid, då brefbäranne hinner komma till deras bostad eller kontor. Att något ökad besvär för postverket skulle blifva en följd af den föreslagna förändringens genomförande, vågar jag således betvifla. Tvärtom är jag fullt förvissad om, att kostnaden för brefbäringen skall ställa sig vida gynsamare efter reformens genomförande än för närvarande, då besväret med afgiftens uppbärande betydligt inkräktar på brefbäranens tid.

Hvad slutligen angår det stora önskningsmål, som både af Utskottet och reservanterna framhållits, nemligen nedsättningen af det allmänna brefportot från 12 till 10 öre, så behöfver jag knappast erinra Kammaren derom att regeringen lika mycket som någon annan är intresserad för denna viktiga reform. Detta sitt intresse har hon uttalat uti sin under sjunde hufvudtiteln till nu församlade Riksdag gjorda och af Riksdagen jemväl godkända framställning derom, att postverkets öfverskottsmedel skulle få reserveras åt postverket för dess framtida behof eller att tjena såsom en reservfond, afsedd att användas just för möjliggörandet af denna reform. Man torde nemligen icke kunna undvika att postverkets inkomster minskas under första tiden efter reformens genomförande, innan en ökad korrespondens hunnit ersätta den förlust, som genom portots nedsättning till en början kommer att uppstå. Skall således postverket utan att behöfva stödja sig på tillskott af statsmedel kunna bära kostnaderna för denna reform, så bör postverket vara rustadt med en sådan särskild fond. Det är också min lifliga förhoppning, att det icke skall dröja allt för länge, innan postverkets nu rikligen inflytande uppbörd skall kunna uppbära denna fond till det belopp, att den af alla önskade reformen skall kunna genomföras.

Det är af nu anförda skäl som jag ur allmänhetens och postförvaltningens intresse velat förorda brefbäreaftgiftens borttagande, och jag anser särskildt denna mindre reform böra föregå den stora reformen, nedsättningen af det allmänna brefportot, hvilket dock för närvarande faktiskt är icke 12 öre utan 12 öre + 3 öre eller 15 öre så snart brefvet är adresserat till *stad*; och vi böra härvid komma ihåg, såsom ock den Kongl. propositionen utvisar, att detta vårt allmänna porto af 12 öre likväl är högre än det, som förekommer i andra med vårt jemförliga länder. Uti alla i den Kongl. propositionen uppräknade länder är nemligen portot lägre än 12 öre, och detta fastän dessa länder icke hafva någon särskild breffdragareafgift. Det

är på dessa skäl jag anser det föreliggande förslaget förtjent af Kammarens bifall.

Om förhöjning af portot för lokalfref.
(Forts.)

Herr Hedlund: Oaktadt jag icke inom Utskottet anslutit mig till reservanternas, så vill jag dock med anledning af och gent emot Herr Finansministerns yttrande framhålla några synpunkter.

Man får icke betrakta brefbärafgiften såsom en direkt postaffär. Den har tillkommit på grund af en alldeles särskild öfverenskommelse mellan postverket och de personer uti de större städerna, som hade en vidlyftig korrespondens och önskade få sina bref hemsända i stället för att sjelfva afhämta dem, hvilket deremot de personer som icke ville erlägga denna afgift fortfarande finge göra. Nu säger postverket till allmänheten: för att befria er från besväret att hemta edra bref åtager sig verket att hemsända dem mot en afgift af 3 öre per stycke. Jag kan icke betrakta detta såsom porto utan såsom en särskild ersättning till verket från adressatens sida för besväret med breffvens hemsändande. Postverket kan härmed upphöra, när det behagar, om det finner detta sitt åtagande besvärligt, och säga: vi återgå till det gamla, ni får skaffa hem edra bref huru ni vill, postverket har ingen skyldighet att hemsända breffven.

Det är möjligt att jag misstager mig; men så vidt jag vet, får man icke genom särskilda brefbäringsafgifter betunga postportot. Är det så att detta är en fristående affär, så är det samma sak, som om man på landet skulle göra en särskild öfverenskommelse med ett postkontor och säga: vill ni i stället för att hafva besvär med särskild väska skicka mina bref till mig för t. ex. 25 öre stycket? — ty så mycket skulle man gerna på landet betala, om distansen är lång. Skulle en poststationsföreståndare då vara förhindrad att säga: jag skall bringa edra bref till er för 10, 20, 25 öre — alltefter afståndet — för att bespara er besväret att hemta breffven på stationen? Jag vet icke om detta skulle stöta emot någon postkonvention. Men förmånen af att betala i mottagarens hem ligger deri, att man har en större trygghet att få breffven öfverlemnade. Herr Finansministern erinrade, att denna säkerhet icke skulle förefinnas, emedan brefbärarne äro kontant aflönade och således ej kunna vara särdeles intresserade att mottaga dessa 3 öre. Men jag ber att i så fall få uttrycka, att detta förhållande synes mig vara något oklart. Jag föreställer mig nemligen, att postverket icke till brefbärarne utlemnar breffven oräknade, likasom jag ej föreställer mig att brefbärarne äro befriade från att redovisa för de 3 ören, som de erhålla vid hvarje breffs aflemnande, och jag tror således att postverket eger kontroll i detta fall. Ty i annat afseende, om postverket ej skulle utöfva denna kontroll, så skulle det hafva särdeles pålitligt folk, för så vidt det vore öfverlemnadt åt brefbärarne sjelfva att utan vidare redovisa för dessa 3 öre. Jag känner ej till postverkets hemligheter i denna del, men jag förestälde mig att brefbärarne vore skyldige att redovisa för uppburna 3 öre för alla lokalfref och att, om så icke skedde, de derföre skulle drabbas af ansvar. Jag tror också ej jag missminuer mig — jag har skickat ned i biblioteket för att få handlingarne, men de hafva ännu ej hunnit upp —

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

då jag säger, att, när den Kongl. propositionen om denna brefbärareafgifts införande framlades, motivet från Generalpoststyrelsens sida var det, att en större trygghet i kontrollen öfver breffvens aflemnande derigenom skulle blifva följden. Att deremot borttagande af denna brefbärareafgift ovilkorligen skall medföra en förlust för staten, lär väl icke kunna bestridas. Det är visserligen sant att *nedläggning* i en afgift kan genom den derigenom ökade rörelsen minska den genom nedläggningen uppkomna förlusten, så att man i allmänhet ej får beräkna förlusten efter denna nedläggning, men *borttager* man hela afgiften, då är det gifvet att förlusten är absolut. Huruvida nu den förlust, hvarom här är fråga, skulle motverkas genom postportots höjning för lokalbref till 6 öre, derom är jag mycket tveksam. För mig förefaller det, som om denna höjning snarare skulle kunna minska inkomsterna. Jag känner från den ort jag tillhör, huru man der brukar dela ut en mängd räkningar under lokalporto. Men om detta skulle höjas till 6 öre, är det gifvet, att man i stället kommer att använda bud. Enligt min tanke kommer således denna förhöjning i portot att medföra en verklig förminskning i inkomsterna och ej en förökning deraf. Det är möjligt att jag misstager mig, ty på detta område är det egentligen endast erfarenheten, som kan tala, men vi veta att vi temligen hårdt hålla på den satsen, att en nedläggning af en afgift inom vissa gränser icke medför en minskning i inkomsten, utan en förhöjning deri.

Jag kan icke här undertrycka den meningen, att om man velat göra en reform i afseende på postportot, man hade haft ett annat område, der denna reform varit mera lämplig. Det är i afseende på tidningsportot. Det är naturligt, att jag i den delen är part, men jag får dock erkänna, att jag tycker att portot för en tidning är väl drygt, då det uppgår till en fjerdedel af tidningens hela prenumerationspris, och en nedläggning i detta porto skulle ej hafva åstadkommit den förlust, som brefbäringsafgiftens borttagande skulle åstadkomma. Denna sak har dock ej på mig utöfvat det ringaste inflytande vid bedömandet af den föreliggande frågan, enär jag låter hvarje sak gälla hvad den kan, utan härvid har jag endast tagit hänsyn till de skäl jag förut haft äran anföra, ehuru jag ej ansåg saken vara af den vikt att jag inom Bevillnings-Utskottet motsatte mig Kongl. Maj:ts proposition, hvadan jag ej heller nu vill göra något yrkande.

Herr Olof Jonsson: Gent emot Herr Boströms förmodan, att denna affär icke skulle förhindra genomförandet af 12 öres-portots nedsättande till 10 öre, ber jag att få säga, att det är en gifven sak, att inkomsten skall för postverket komma att minskas genom denna affär, och att 6 öres-portot icke lär vara ett steg till 10 öres-portots genomförande. Det är således ganska svårt att veta, hvarpå han stödde sin märkliga uppfattning, att denna affär icke skulle komma att fördröja den viktiga reformen, inrikesportots nedsättande till 10 öre.

Herr Finansministern nämde, att postverket är en internationel affär, och att Sverige och Finland voro de enda stater, som hade

qvar brefbäringsavgifterna. Detta är mycket riktigt, men jag ber att få bemärka, att Sverige är en af de få stater, som hafva 12 öresportot qvar och jag undrar, om icke det vore af större internationel betydelse att utjemna detta 12 öres-porto till 10 öre, än att borttaga brefbäringsavgiften. Vi må komma ihåg, att portot på utlandet i de flesta fall är 20 öre, och det vore då i sin ordning att inrikesportot utgjorde hälften deraf eller 10 öre, och att lokalportot blefve det-samma, ty då uppkomme icke den märkvärdiga klasskilnad i portosatserna, som nu råder och hvilken i många fall icke är betingad af rättvisans kraf. Jag vågar nemligen påstå, att många lokalbref här i Stockholm, som nu kosta 3 öre, kosta postverket lika mycket eller mera än ett bref mellan 2 jernvägsstationer med 12 öres porto, och jag kan icke finna något rimligt skäl att bibehålla denna skilnad.

Hvad kontrollen angår, har Herr Hedlund upptagit de härom gjorda invändningarne, så att jag icke vidare behöfver att bemöta dem. Det är gifvet att i de större städerna — förutom Stockholm och Göteborg — der brefbärarne aflönas genom brefbäringsavgifterna, så är redan uppberandet af avgifterna och deras aflemnande en tillräcklig kontroll, och att i Stockholm och Göteborg kontrollen ligger i brefbärarnes redovisningsskyldighet för dessa avgifter. Så icke lärers man kunna bestrida, att kontrollen har betydelse.

Jag fortfar i mitt yrkande om bifall till reservanternas förslag, men skall icke vidare upptaga till bemötande de invändningar, som i öfrigt mot detta förslag framstälts. Jag tror icke att de förtjena afsende.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag skall villigt erkänna, att jag icke förmår räkna ut, huruvida vinst eller förlust skulle för postverket uppstå genom bibehållande af brefbäringsavgifterna eller genom den förändring Kongl. Maj:t föreslagit och Utskottet i denna punkt tillstyrkt. Det synes likväl som om förlusten för postverket borde blifva mindre derigenom att, som vi veta, det nu går så till att affärsmännen antingen sjelfve låta hemta sin post eller ock uppgöra ackord med brefbärarne. Och detta är förhållandet ej blott med affärsmännen utan äfven med många andra personer med en något vidlyftig korrespondens. I dessa fall får således postverket intet af brefbäringsavgiften. Om nu dessa korrespondenter slippa ifrån sådana ackord, få de i stället betala högre porto, hvilket icke är annat än billigt. Jag finner för öfrigt reformen tidsenlig. Den enda betänklighet jag skulle kunna hysa i detta fall vore, att likställighet mellan land och stad icke derigenom åstadkommes, men i detta fall kan naturligtvis en sådan likställighet aldrig åvägbringas. För mig är således frågans utgång temligen likgiltig, men jag kommer dock för min del att rösta för förändringen.

Deremot vill jag icke genom min tystnad anses hafva godkänt de uttalanden, som här gjorts af Bevillnings-Utskottets såväl majoritet som minoritet om önskvärdheten af att nedsätta 12 öres-portot till 10 öre. Det finnes icke någon nämnvärd olägenhet uti att begagna en siffra, som icke öfvensstämmer med decimalsystemet. Det är också bekant, att i många andra länder lemnar postverket betyd-

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

Om förhöjning af portot för lokalbef. (Forts.)

liga öfverskott till statsverket, och jag vet icke, hvarför icke så skulle kunna ske äfven här. Man säger, att det är nog, om postverket bär sig, men vi skola betänka, att staten lemnar åtskilliga summor till nybyggnader af posthus m. m., som icke synas i postverkets stat. Detta är en sak att tänka på. Vi sträfva ju också att lösa de stora frågorna, att åstadkomma en skattereglering, hvarigenom vi kunde blifva *ett* folk, och att ordna vårt försvarsväsen. Jag delar visserligen icke deras mening, som tro, att allt detta behöfver ersättas med *nya* skatter, utan hoppas, att, när den tiden kommer, det skall visa sig att man icke är för sangvinisk, då man antager att detta kan ske utan alltför mycket ökade skatter. Jag vill särskildt påpeka, att staten sedan 1850-talet betalar årligen (flere millioner till räntor och amortering af jernvägsskulder utöfver hvad jernvägarne lemna, utan att derför skatterna behöft att ökas. Och då så är förhållandet, skall man väl också, då en gång utgifterna här för börja att sjunka, här af kunna hemta stöd för det antagande, att denna minskning i utgifter skall underlätta en skattereglering. Dock lär det väl icke kunna undvikas, att icke en och annan ny skatt behöfver upptagas och att vi då få vända oss till skatteslag, som icke här men i andra länder förut blifvit använda. Det synes mig då icke klokt att borttaga en statsinkomst sådan som denna, hvilken åtminstone icke kan sägas betunga den fattige, utan främst affärsmanen och de bemedlade klasserna, liksom jag också anser, att det var ett mycket ovist beslut, som Riksdagen nyligen fattat i afseende å tullen på oljor. Att komma med stämpelskatt på räkningar m. m. skall redan till följd af nyheten deri blifva mera förhatligt.

Det är med anledning af dessa mina åsigtter, som jag icke velat stillatigande hafva ingått på, att det är klokt att så snart som möjligt nedsätta 12 öres-portot till 10 öre.

Herr Gumælius: Herr Talman! Jag ber att få säga några ord i denna fråga och vill dervid börja med den synpunkt, som fördes på tals i de sista orden, som yttrades af min ärade vän från Göteborg.

År 1879, då följderna af några misspekulationer, eller hvad det var inom postverkets anordning, ledt derhän att postverket hade mycket betänkliga affärer, ansåg man sig nödsakad att bereda postverket ett dyrtidstillägg; och för detta dyrtidstillägg funno vederbörande icke någon lämpligare form än att lägga en finanstull på det tryckta ordet. Då höjdes, såsom talaren på göteborgsbanken redan påpekat, väsentligt postbefordringsafgiften för tidningar och i sammanhang dermed för korsbands- och paketpostförsändelser, för att icke heller böcker skulle gå fria från andel i denna tunga; ja, man höjde äfven afgifterna för manuskript och korrektur. För allt, som hade något slags beröring med tryck, ökades sålunda portot systematiskt och betydligt. Det skulle då, synes det mig, kunna vara ett berättigadt anspråk, att, när postverkets ekonomiska ställning bättrats och dess tillgångar blifvit rikligare, så att öfverskott uppstått och tyckes komma att ökas hvarje år, detta dyrtidstillägg måtte borttagas. Men åsigtterna äro icke sådana bland de mäktige och ton-

gifvande, att man kan hoppas, att detta först skulle falla dem i åtanke. Det har nu visat sig, enligt hvad Generalpoststyrelsen förklarar, att postverkets kassa har råd att för närvarande afstå dels från brefbärareafgiften, dels ock bära den förlust, som skulle uppkomma genom en nedsättning i assurancesafgifterna, och den som skulle föranledas deraf, att man borttog finanstullen på tryckartiklar. Men Kongl. Maj:t har ansett dessa beräkningar något för sangviniska; och Kongl. Maj:t har därför ställt i främsta rummet borttagandet af brefbärareafgiften och i andra rummet minskandet af assurancesafgifterna, men endast låtit skymta såsom en framtidssak borttagandet af de ökade finanstullarna på tryckartiklar. Det vore naturligt, om jag från min ståndpunkt — då jag är både tidningsutgifvare och boktryckare och således kan anses vara en målsman på sätt och vis för de många tidningsläsare och läsare af böcker, som drabbas af dessa ökade afgifter — hemstälde om afslag på ett förslag, som går i vägen för borttagande af en sådan obillighet. Ty en obillighet är det alldeles påtagligen att här i landet lägga en högre postafgift på trycksaker än i något annat af länderna omkring Sverige; och det är — jag utsäger ordet — en skam för vårt land att så höga afgifter upptagas af tryckartiklar. Men jag vill likväl icke yrka afslag på punkten. Jag vill tvärt om hemställa, att, då Kongl. Maj:t och Generalpoststyrelsen anse sig kunna låta postverkets kassa vidkännas en sådan minskning, som två af dessa förslag innehålla, och Generalpoststyrelsen sjelf ansett, att den kunde bära alla de tre föreslagna afgiftsminskningarna, åtminstone något af dessa förslag må vinna Riksdagens bifall. Och, då jag icke kan tro, att Riksdagen skulle finna det klokt att antaga andra punkten af Kongl. Maj:ts förslag rörande sådan ändring af postassurancesafgifterna, som der föreslås, så hoppas jag, att åtminstone denna första punkt måtte antagas.

Det är verkligen icke någonting obetydligt, denna afgift, och man kommer till högst besynnerliga siffror, om man kombinerar korsbands- och brefbärareafgifterna. Från Frankrike hitsändas t. ex. en mängd priskuranter och cirkulär af allehanda slag från de stora parisermagasinen. Dessa försändelser kosta från Paris till Stockholm i porto fem centimer, det vill säga $3\frac{3}{5}$ öre, deri brefbärareafgiften *inräknad*. Men är nu frun, till hvilken priskuranterna varit adresserade, icke hemma utan har flyttat t. ex. till Södertelje, och mannen sänder dem i nytt korsband dit, så får han för denna försändelse, som kostat $3\frac{3}{5}$ öre från Paris till bostaden i Stockholm, betala 7 öre, deri inberäknadt tre öre i brefbärareafgift, eller vid pass dubbelt så mycket som från Paris till Stockholm. Detta är icke hållbart.

En talare har också framkastat en antydning om, att man skulle kunna afskaffa hela brefbärarsystemet. Jag tror icke, att en sådan tanke låter förverkliga sig, ens med hänsyn till förhållandena inom vårt land; men nog gjorde vi oss, om vi företogo en sådan indragning, till en visa i den öfriga civiliserade världen, äfven om det icke skulle medföra några direkta protester derifrån. Hvad mig sjelf vidkommer, må jag upplysa, att jag icke brukar betala brefbärareafvid, så att i detta fall talar jag icke i egen sak. Jag har i allmänhet

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

en temligen stor post och är angelägen om att få den så fort som möjligt, hvarför jag genast efter dess ankomst låter afhemta den; och det kommer jag att göra, vare sig brefbärearafvodet kommer att afskaffas eller icke.

Då jag emellertid anser detta förslag innefatta en väsentlig lättnad för den allmänna rörelsen och en eftergift, som den mycket väl bör kunna få, och tycker att det icke är rätt att taga upp en skatt, som är obehöflig, får jag hemställa om bifall till förevarande punkt.

Herr J. Andersson i Tenhult: På samma gång jag yrkar afslag på det föreliggande betänkandet ber jag att få anföra några skäl därför.

Jag anser icke att det ligger något ondt i att brefbärearafgiften borttages och att postverket skickar brefven hem till adressaterna, blott detta kunde tillämpas öfver allt. Men detta lär icke gerna kunna låta sig göra. I städerna fölle det sig naturligtvis mycket lätt, men på landsbygden vore en sådan anordning icke gerna möjlig, ty då skulle postverket få kosta mera på brefvens hembärande än hvad postportot ginge till. För närvarande är, icke annat än jag vet, afgiften för lokalbref för stad och land lika eller tre öre. Om man på landet inlemnar ett bref, vare sig på en poststation, som numera troligtvis finnes i hvarje socken, eller å en jernvägsstation, så kostar det nu tre öre. Skulle denna afgift höjas till sex öre, så blefve det för oss landtbor en förhöjning af hundra procent. Det kan således icke låta sig göra att i detta hänseende bereda landsbygden samma fördel som städerna. En föregående talare har sagt att den afgift, som skulle försvinna, utgör mera än 100,000 kronor. Och af dessa 100,000 kronor skulle icke ett enda öre komma landsbygden till del, utan endast städerna. Då sålunda förslaget afser att endast bereda städerna en fördel, men landsbygden större tunga och utskylder än den nu har, så yrkar jag afslag å detsamma.

Herr Statsrådet Themptander: Jag kunde icke riktigt följa den ärade talaren på göteborgsbänken i hans planer med afseende på postförvaltningens ordnande, då han förestälde sig att det vore möjligt återgå till de gamla formerna, när allmänheten sjelf hemtade sina bref på postkontoret, och att den nuvarande anordningen med brefbärarne endast begagnades för att underlätta allmänhetens besvär. Detta är aldeles icke förhållandet. Det är lika mycket för att icke aldeles omöjliggöra för postverket att sköta sin uppgift, som denna anordning blifvit vidtagen; ty skulle allmänheten, med den utsträckning korrespondensen nu tagit, sjelf afhemta sina bref, så förstår jag åtminstone icke huru postverket skulle hinna med en så beskaffad expedition. I likhet med talaren på örebrobänken kan jag icke tänka mig, huru och i hvilka slags lokaler en sådan anordning skulle kunna genomföras.

Jag måtte hafva uttryckt mig mycket otydligt förra gången, då jag angaf att någon kontroll på brefbärararen icke ligger i tillvaron af denna afgift, åtminstone i de större städerna. Detta beror derpå

att brefbärarne äro såsom jag sade väl redovisningsskyldige, men att de kunna redovisa antingen med kontanta penningar eller medelst återställande till postverket af sjelfva brevet. För hvarje bref, som brefbäraren aflemnat till sin adressat, får han nog redovisa tre öre, men för de öfriga breven redovisar han ej på annat sätt än att han återlemnar dem. Möter det således hinder att tillställa adresssten hans bref, eller är brefbäraren liknöjd för sin tjänst, så återställer han breven in natura; och en sådan anordning han icke vara någon kontroll i det afseende, reservanterna påstått.

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

Med talaren på skånbänken, som nyss hade ordet, vill jag instämna deri att det i och för sig icke ligger något oegentligt i att statsverket för sina öfriga ändamål upphemtar inkomst äfven af postverket, såsom förhållandet är i åtskilliga andra länder. Men i olikhet med honom tror jag, att staten närmar sig detta mål bättre genom att nedsätta bredbefordringsafgifterna, hvarigenom möjliggöres en ökad korrespondens och en deraf härflytande högre inkomst för postverket. Eljest vill jag visst icke bestrida, att en sådan anordning här lika väl som i andra länder låter med fördel tillämpa sig.

Den siste ärade talaren yttrade, att denna anordningskulle vara till förmån för städerna. Ja, det är gifvet att det icke varit skäl ifrågasätta den, om man ansett att den skulle medföra någon *olägenhet*. Men jag förmodar, att han åsyftade att åtgärden skulle vara en förmån för städerna, som bereddes dem på landsbygdens bekostnad. I det fallet vittnar hans yttrande blott om, huru litet förtrogen han är med postverkets ställning och uppgift. Det torde icke behövas många ord för att bevisa, att om, en större mängd folk är bosatt inom ett mindre område, och detta område tillika är en centralpunkt för det industriella och kommersiella lifvet samt för embetsförvaltningen, så uppstår med nödvändighet en liffig korrespondens och deraf beroende större postuppbörd. Denna postuppbörd blir vida större än som erfordras för betäckande af kostnaderna för postbefordringen till och från en sådan ort. Det är nemligen gifvet, att dessa kostnader icke växa i samma mån som antalet postbefordrade försändelser stiga, utan postbefordringen blir naturligtvis för postverket mera lönande i samma mån postutvexlingen är liffigare. Derröre att postverket således i städerna upphemtar en större postuppbörd, är det möjligt att det lyckliga förhållande kan komma till stånd, att postverkets förbindelser kunna utsträckas till aflägset belägna och glest befolkade delar af landet, der posttrafiken är så ringa, att den ingalunda skulle kunna sjelf bära de för densamma nödiga kostnader. Jag kallar detta förhållande lyckligt, ty jag är övertygad om att i detta som i andra fall det helas välfärd bäst främjas derigenom, att man tillgodoser de särskilda delarnes intressen.

Herr C. Aron Jönsson: Äfven jag har inom Utskottet biträdt den reservation, som Herr Olof Jonsson afgifvit mot Utskottets beslut i förevarande punkt. Jag kan nemligen icke anse, att man handlar riktigt, om man gång efter annan plockar bort inkomster från statsverket. Hvar och en af oss vet nog, att postverket en längre tid

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

laborerat med en stor skuld, som nödgat statsverket att träda emellan. Nu har ett lyckligare förhållande inträdt, så att postverket fått bättre inkomster, och denna omständighet har, synes det mig, föranledt generaldirektören för poststyrelsen att framkomma med förslaget om upphäfvande af brefbärareafgiften. För min del anser jag dock, i likhet med öfriga reservanter, att den reform, som i första hand bör ifrågakomma, är allmänna portots nedsättande till 10 öre. Vid ett hastigt genomläsande af föreliggande förslag kan det väl synas, som om borttagandet af brefbärareafgiften icke skulle komma att för statsverket medföra någon förlust, då man på samma gång höjer lokalportot; men jag ber dock att få fästa uppmärksamheten derpå, att alla bref, som ankomma till städerna från landsbygden, skulle jemväl befrias från nuvarande brefafgift af 3 öre. Detta gör en förlust i inkomst för statsverket af bortåt 100,000 kronor. Jag tror, att man bör gå försigtigt till väga i fråga om att på dylikt sätt plocka bort inkomster för statsverket. Jag vill också påminna om, att den af Riksdagen beslutade nedsättning i den af Kongl. Maj:t föreslagna oljetullen förorsakar Bevillnings-Utskottet många svårigheter och stort bryderi att vid statsregleringens uppgörande kunna komma ifrån en tillägsbeviljning. Den minskning i statsverkets påräknade inkomster, som genom denna tullnedsättning uppkommit, belöper sig nemligen till icke mindre än omkring $\frac{1}{2}$ million kronor. Vid sådant förhållande och då den nu ifrågasatta lindringen är ganska ringa för den korresponderande allmänheten, men afgiftens bibehållande är för postverkets stat af ganska stor betydelse, så tror jag, att Kammaren gör klokast i att afslå den Kongl. propositionen.

Herrar *N. J. Boström* och *Magnusson* instämde i Herr *C. A. Jönssons* anförande.

Herr *Hammarberg*: Då det föreliggande förslaget sedan lång tid tillbaka utgjort ett önskningsmål för den stora korresponderande allmänheten, kan jag icke underlåta att yrka bifall till detsamma.

Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet har så tydligt och klart framhållit fördelarne af detta förslag, att jag icke kan hafva mycket att dervid tillägga. Men då en talare, ehuru han icke framställt något yrkande, yttrat sig om åtskilliga olägenheter, som han förmenade skulle uppstå genom den ifrågasatta förändringen, så skall jag be få ytterligare framhålla de stora fördelar, som, enligt min åsigt, vinnas genom förslagets genomförande. Hvar och en brefmottagare känner nog af erfarenhet de olägenheter, som äro förenade med den nuvarande breflösen. Man kan ofta icke vara hemma vid brefbärarens ankomst; ingen annan är heller tillstädes, som kan betala brefbärareafgiften, så att brefbäraren måste aflägsna sig för att återkomma en annan gång. Häraf uppstå många olägenheter, icke minst derigenom att brefbäraren först återkommer ett par dagar senare, och brefmottagaren följaktligen får vänta på brevet.

Hvad beträffar förlusten för postverket, kan jag icke inse att den blir synnerligen stor, om ens någon, för den händelse postverket

får 6 öre för hvarje lokalbref i stället för 3 öre. Visserligen skulle det för mig vara mera tilltalande om afgiften bestämdes till 5 öre; men i detta afseende anser jag dock icke skäl att nu framställa något yrkande, utan åtnöjes jag med hvad föreliggande förslag innehåller, hvartill jag också yrkar bifall.

Man har här äfven talat om att portot för vanliga inrikes bref borde nedsättas till 10 öre. Jag vill då begagna tillfället för att säga, att detta vore äfven för mig ett önskningsmål; men jag anser dock, att det nuvarande portot af 12 öre icke är så betungande, att icke denna reform kunde uppskjutas till den tid, då postverket sjelft finner skäligt att framställa förslag om en sådan nedsättning.

Herr Granlund: Jag skall be att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Det finnes väl knappast något så förärgligt som denna brefbäringsafgift; och jag hemställer, huruvida icke densamma är jemförelsevis mest betungande för den minst korresponderande allmänheten. Den drabbar nemligen icke större affärsfirmor, emedan de hafva postböcker samt sjelfva låta hemta posten på postkontoren. Men deremot kan en enskild person, som t. ex. endast får 3 å 4 bref om året — och dessa bref kunna vara af ganska vigtig beskaffenhet — hafva stor olägenhet af dessa brefbärarepengar; ty då brefbäraren skall aflemna breffen, och adressaten ej träffas hemma, vill ingen lägga ut dessa 3 öre för honom, då han möjligtvis är mindre känd och sjelf icke är tillstades, hvarför brefvet går tillbaka till postkontoret samt blir der qvarliggande i flera dagar, ja stundom mycket längre, just i följd af detta stadgande om erläggande af brefbäringsafgift, hvilket på detta sätt kan vara rent af till hinder och skada för de korrespondenter, som äro mindre kända eller hafva en obetydlig korrespondens.

En talare har sagt, att borttagande af brefbäringsafgiften vore till större fördel för städernas befolkning än för landsbygden. Detta kan jag icke begripa, ty då alla lokalbref hädanefter skulle kosta 6 öre i stället för, såsom nu är fallet, 3 öre, blir detta väl ingen förmån för städerna, der man väl hufvudsakligen kan begagna sig af detta lokalporto. Deremot kan det mycket väl vara en fördel för landsortens korrespondenter, ty om t. ex. en person, bosatt på landet, har sin post på närmaste stad, så vet han vanligtvis icke — nemligen de många som sällan hafva bref — att han fått bref, hvarför han icke kan utlösa detsamma från postkontoret, och om brefbäraren uttager dylika bref och med andra personer vill tillsända adressaten sitt bref, möter meranämnda brefbärefafgift trassel och hinder. Efter den nu föreslagna förordningen skall brefbäraren uttaga brefvet och öfverlemna detsamma till adressaten eller tillsända honom samma utan någon kostnad, hvilket deremot nu icke kan ske förrän brefbärefafgiften är betald.

Jag tror således att denna reform är i alla afseenden ganska nyttig och önskvärd och jag kan därför icke heller annat än yrka bifall till Utskottets förslag.

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

Om förhöjning af portot för lokalbref.
(Forts.)

Herr Hedlund: Jag skall endast be att få anmärka, att jag aldrig haft någon föreställning om att man borde upphäva hela brefbärareinstitutionen; men på samma gång vill jag också säga, att jag icke tror att Riksdagen genom något postfördrag vore förhindrad att göra det. Enligt min uppfattning är brefbärareinrättningen en från det egentliga postväsendet fullkomligt skiljaktig institution, och jag föreställer mig till och med att man skulle kunna upphäva denna inrättning i städerna, men jag har aldrig såsom min åsigt uttalat att så borde ske, utan jag har endast sökt åskädliggöra min uppfattning om denna institution. Någon organisatorisk plan har jag således i detta afseende icke haft, icke heller någon desorganisatorisk, som detta utan tvifvel skulle vara.

Jag skall emellertid nu be att för Herr Chefen för Finansdepartementet få föreslå en verklig organisationsplan, och det vore att vidtaga en åtgärd, som tillämpas på många postkontor i utlandet och som befunnits både underlätta korrespondenternas bekvämlighet vid postens afhemtande och minska de svårigheter, som enligt Herr Finansministerns utsago skulle, beträffande brefvens utlemnande, förefinnas deri, att allmänheten strömmar till postkontoren, för att utfå brefven, hvarigenom expeditionen synnerligen försvåras. Denna åtgärd skulle bestå deri, att man vid postlokalerna hade en mängd lådor, hvori brefven inlades, och hvartill hvar och en korrespondent hade sin nyckel, hvarigenom han på detta sätt kunde afhemta sin post. Detta sätt brukas på nästan alla orter i Nordamerika, och detta mitt förslag torde därför icke förtjena att mötas med det löje, som det här tyckes väcka, ty det är verkligen en mycket praktisk inrättning. Såsom jag nu hör, lär denna inrättning till och med redan finnas i Skara. Det torde därför kanske vara skäl att taga detta förslag åtminstone i något öfvervägande.

Öfverläggningen förklarades slutad. I enlighet med de meningar, som förekommit, gäfvos propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag derå; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd, i anledning hvaraf en så lydande omröstningsproposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som godkänner hvad Bevillnings-Utskottets hemställt i 1:sta punkten af Betänkande N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, är Utskottets förevarande hemställan af Kammaren afslagen.

Omröstningen företogs och visade 95 Ja mot 70 Nej, hvadan Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

I *punkten 2* hade Utskottet yttrat sig öfver den del af Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 35, som innefattade följande förslag: *Angående nedsättning af assurancesafgifterna för värdeförsändelser.*

»att den assurancesgift, som, utöfver belöpande franko, erlægges för assurerade försändelser, afsedda till befordran inom riket, måtte bestämmas att utgå med nedannämnda belopp:

om försändelsens värde uppgår till högst 500 kronor, 30 öre;

om värdet uppgår till mer än 500, men ej öfver 1,000 kronor, 50 öre;

om värdet uppgår till mer än 1,000, men ej öfver 5,000 kronor, 50 öre för 1,000 kronor med tillägg af 2 öre för hvarje öfverskjutande värde af 100 kronor eller del deraf;

om värdet uppgår till mer än 5,000, men ej öfver 50,000 kronor, 1 krona 30 öre för 5,000 kronor med tillägg af 15 öre för hvarje öfverskjutande värde af 1,000 kronor eller del deraf;

om värdet uppgår till mer än 50,000, men ej öfver 100,000 kronor, 8 kronor 5 öre för 50,000 kronor med tillägg af 10 öre för hvarje öfverskjutande värde af 1,000 kronor eller del deraf;

samt, om värdet öfverstiger 100,000 kronor, 13 kronor 5 öre för 100,000 kronor med tillägg af 5 öre för hvarje öfverskjutande värde af 1,000 kronor eller del deraf;»

och hade Utskottet hemställt, att Kongl. Maj:ts berörda förslag ej för det närvarande måtte vinna Riksdagens bifall.

Med anledning af denna hemställan, mot hvilken Herrar *Ben- nich, Reutersvärd, Bäckström, Fogelin, Friherre Barnekow, Nils Fock, Wærn, Björnstjerna* och *Kockum* inom Utskottet anmält reservation, med yrkande å bifall till Kongl. Maj:ts proposition i förevarande hänseende, yttrade

Chefen för Kongl. Finansdepartementet Herr Statsrådet *Themp- tander*: Då jag ser, att denna hemställan blifvit förordad af Utskot- tets samlige ledamöter från denna Kammare, har jag icke mycken förhoppning att kunna inom Kammaren åvägabringa ett annat slut, än det, hvartill Utskottet kommit.

Jag ber dock att få erinra, att, som herrarne finna af den Kongl. propositionen i ämnet, orsaken, hvarför denna proposition framkom- mit, närmast är att söka uti en önskan att tillintetgöra den enskilda försäkringsrörelse, som uppstått vid sidan af postverkets och som öfvertagit en betydlig del af denna försäkringsrörelse i fråga om större assurerade försändelser. Poststyrelsen har gjort en framställ- ning om, att man skulle stäffa detta ingrepp, denna de enskilda bo- lagens sjelftagna delaktighet i försäkringsrörelsen, genom reglemen- tariska föreskrifter, hvilka skulle verka derhän, att bref, som endast voro delvis assurerade, i postverket icke skulle befordras. Kongl. Maj:t ansåg emellertid, att det icke kunde vara lämpligt att vidtaga en sådan åtgärd, så länge assurancesafgifterna voro så dryga som de för närvarande äro. Det är derföre som Kongl. Maj:t ansett en ned- sättning i assurancesafgifterna böra ega rum, för att Kongl. Maj:t se- dermera skulle blifva i tillfälle så ordna, att denna försäkringsrörelse hel och hällen förbehölles postverket. Nu ber jag få erinra, att denna

*Angående
nedsättning
af assurans-
afgifterna
för värde-
försändelser.*
(Forts.)

försäkringsrörelse, vid sidan af postverkets, användes hufvudsakligen i fråga om större försändelser, som afskickas af större affärsfirmor, bolag och kreditanstalter. Dessa försäkra sina försändelser hos postverket för ett lågt belopp men uttaga full assurans i de enskilda bolagen, hvilka lemna sådan för ett billigare pris än postverket. Nu tyckes det af Utskottets resonnement framgå, som man icke fruktade sa mycket för det enskilda försäkringsväsendet, då man anser att det är en större risk som postverket derigenom undgår, och man hänvisar förmodligen dertill att det är en allmän erfarenhet, att försäkringsanstalter icke gerna vilja åtaga sig de stora riskerna. Det är visserligen en sanning i fråga om vanliga försäkringsbolag, att de tycka mera om mindre risker, fördelade på flera antal händer. Men jag ber också att få erinra om, att skillnaden mellan deras försäkringsrörelse och den som bedrivs af postverket är högst väsentlig. Postverket har nemligen hela tiden under sin hand och vård den försändelse, för hvilken verket iklädt sig ansvarighet; det är ju icke förhållandet med hvarken brand- eller sjöförsäkringsbolagen. Då man söker assurans hos postverket, är det ju icke företrädesvis mot elds- eller sjöolycka man söker försäkringen, utan man vill betrygga sig för att försändelser icke må förkomma på *något* sätt, hvilket det än må vara. Man vill betrygga sig för att postverket vid behandlingen af dylika försändelser egnar dem den vård och uppmärksamhet, att de verkligen komma adressaten till handa. Det är därför en väsentlig skillnad emellan postverkets och de enskilda brand- och sjöförsäkringsbolagens rörelse.

Den försäkringsafgift, som erlægges till postverket, är egentligen att anse såsom en godtgörelse för den sorgfälligare omvårdnad, postverket åtager sig att egna en assurerad försändelse, och svårigheterna att utöfva denna omvårdnad, postverkets kostnader därför samt de med postverkets åtagande förbundna vådar ökas i allmänhet icke i samma mån den assurerade försändelsen innesluter ett högre värdebelp. Derföre bör postverket kunna nedsätta premierna för de större assuransbeloppen, utan att sådant medför någon olägenhet för postverket, hvaremot det är en bestämd olägenhet att för en stor del af de värdebelp, som äro anförtrodda, i dess vård och föremål för den särskilda behandling, som egnas assurerade bref, verket icke får uppbära någon assuranspremie alls, utan att denna i stället vandrar till enskilda utländska bolag.

Det är en sanning, att den nedsättning, som Kongl. Maj:t föreslagit, synes sluta på en summa af 70,000 kronor, men af dessa 70,000 kronor är det alldeles klart, att en väsentlig del återkommer till postverket. Först och främst skulle nemligen postverket komma att mera anlitas för assurering af de små försändelserna som nu draga en ganska hög afgift, hvarföre man föredrar att endast rekommendera dem, ryggande tillbaka för den höga assuransafgiften. Nedsätter man denna afgift, så blir följden otvifvelaktigt en ökad inkomst för postverket för försäkring af större antal assurerade bref å lägre belopp. Hvad åter de stora försändelserna angår, så går ju för närvarande en del af assuranspremierna för dem till de enskilda bolagen, och dessa premier har man genom detta förslag velat återförvärfva åt

postverket. Det är således all anledning att antaga, att den nedsättning, som synes komma att inträda, icke skall i verkligheten uppgå till det belopp, som blifvit ifrågasatt.

Det är detta, jag velat framhålla såsom skäl för bifall till det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget. Regeringen har fortfarande den åsigt, att det icke kan vara lämpligt att under de nuvarande afgifternas fortfarande tillämpning tillintetgöra den enskilda försäkringsrörelsen, emedan regeringen ansett, att just med hänsyn till dessa dryga afgifter en dylik åtgärd icke skulle lända till allmänhetens bätnad.

*Angående
nedsättning
af assurances-
avgifterna
för värde-
försändelser.*

(Forts.)

Herr E. G. Boström: Chefen för Finansdepartementet har påpekat, att den föreliggande Kongl. propositionen alser att motarbeta den rörelse, som på detta område drifves af enskilda assurancesbolag. Jag ser emellertid ingenting ondt i en dylik spekulation, utan betraktar den tvärt om såsom en fullkomligt lojal affärsrörelse. Hvad jag deremot finner egendomligt, är, att man vid bestämmandet af olika assurancespremier för olika värdebelopp, sätter ned premierna alltefter det assurerades stigande värde, d. v. s. tager mindre betaldt, ju större risken är, alldeles i motsats mot hvad eljest är vanligt, eller att ju större risk, desto högre premie.

På tal om enskilda assurancesbolag torde det kanske äfven höra till saken att taga reda på de vilkor, hvarunder de meddela försäkring å penningeförsändelser. I fråga om dylik assurance äro premierna delade i fyra olika kategorier, nemligen den första 10 öre per 1,000 kronor, då penningebeloppet befordras endast å jernväg, den andra 15 öre, då befordringen försiggår både på jernväg och landsväg, den tredje 30 öre, då försändelsen passerar sjön, dock icke öfverstigande 50 mil, och den fjerde kategorien 60 öre, vid enahanda befordringssätt utöfver 50 mils sjöväg, allt per mille räknadt. Assurancebolagen upptaga således väsentligen högre afgifter, allt efter som risken å olika befordringsvägar anses vara större. Enligt Kongl. Maj:ts föreliggande förslag beräknas deremot postverkets premier utan afseende derå, huruvida den ena befordringsvägen medför större eller mindre risk än den andra och äro dertill bestämda för att kunna konkurrera med de enskilda bolagens lägsta afgifter. För min del tror jag icke att man bör se saken på det sättet, utan att man vid assurancesbeloppens bestämmande bör taga i betraktande äfven den större eller mindre risk, den assurerande i ena eller andra fallet löper. Det kan nemligen lätt tänkas, att på en trade 100,000-tals kronor kunna gå förlorade på en gång. Så t. ex. kan man tänka sig, att postångfartyget, som uppehåller vinterkommunikationen med Gotland, kan sjunka. Man kan äfven tänka sig, att ett bantåg, som medför försändelser till värde af millioner kronor, går förloradt under en mörk vinternatt. Dessutom kunna ju betydliga förluster uppstå för postverket genom poströfverier. Jag tror således icke, att några starka skäl tala för bifall till Kongl. Maj:ts proposition i sin helhet. För min del hade jag inom Utskottet ett särskildt yrkande, att godkänna Kongl. Maj:ts förslag, såvidt det afsåg nedsättning af afgiften från 50 till 30 öre för belopp mellan 50 och 500 kronor, men afslå

Angående nedsättning af assurancesafgifterna för värdeförsändelser. det för öfrigt, men då jag icke i Utskottet vann något understöd, utan man der, under afvaktan på reformen om nedsättning af allmänna portot från 12 till 10 öre, ej ville göra någon vidare ändring i nu utgående afgifter, förenade jag mig med pluraliteten. Jag yrkar således nu bifall till Utskottets förslag.

(Forts.)

Herr Hammarberg: Ehuru jag måste erkänna, att jag saknar förmåga att sätta mig in i det förhållande, som egentligen hör ega rum emellan de föreslagna olika assurancesafgifterna, och att jag icke varit i tillfälle att bedöma det, så har jag dock det förtroende till den styrelse, som uppgjort förslaget, och den kontroll, som deröfver blifvit gjord, att jag i viss mån kan taga detsamma för godt. Att uppgöra en riktig kalkyl till uträknande af hvad i detta fall kan vara det rätta, torde vara mera än hvad en enskild person kan åtaga sig. Såsom Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet redan upplyst, förefinnes en väsentlig skillnad mellan de risker, postverket såsom assuradör ikläder sig, och dem, hvartill vanliga assurancesbolag mot sjöskador och eldsfaror förpligta sig, ty postverket har den assurerade egendomen under sin vård. Detta är icke förhållandet med nämnda bolag, hvilka ändå löpa hela risken för de vådliga händelser, som kunna inträffa.

Då emellertid det synes mig vara riktigt att, när postverket skall bära tungan af det moraliska ansvaret för och värden om den egendom, som blifvit till postbefordran öfverlemnad, postverket också bör komma i åtnjutande af fördelen af att assurancespremierna icke må gå ur postverkets händer, så delar jag de af Kongl. Maj:t uti förevarande förslag uttalade åsigter.

För min del yrkar jag således att, med afslag å Utskottets hemställan, Kongl. Maj:ts proposition måtte bifallas.

Herr Trybom instämde med Herr Hammarberg.

Herr O. Jonsson: Jag har inom Utskottet biträdt det slut, hvartill Utskottet i denna punkt kommit, och jag har gjort det på samma skäl, som jag reserverat mig mot Utskottets förslag uti föregående punkt, nemligen att jag icke velat vara med om att försämra postverkets ställning, så att den vigtiga reform, vi alla önska, derigenom kommer att ytterligare undanskjutas. Jag får dock bekänna, att då den nyss försiggångna voteringen ådagalägger, att Kammaren vill försämra ställningen för postverket och till följd deraf undanskjuta inrikesportots nedsättande, så fordrar konsekvensen derföre, att Kammaren skall bifalla Kongl. Maj:ts proposition, och jag föreställer mig, att herrarne äro derom ense. För min del skall jag icke sätta mig deremot.

Herr Sven Nilsson: Äfven jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts förslag på de skäl, som blifvit framhållna från statsrådsbänken.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner i öfverensstämmelse med de yrkanden, som blifvit gjorda, såväl på

bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag derå och bifall i stället till Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Som votering begärdes, skedde uppsättning, justering och anslag af följande voteringsproposition:

*Angående
nedsättning
af assurans-
afgifterna
för värde-
försändelser.
(Forts.)*

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 2:dra punkten af Betänkandet N:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit hvad Kongl. Maj:t i förevarande afseende föreslagit.

Omröstningen, i vanlig ordning verkställd, utföll med 96 Ja mot 64 Nej; i följd hvaraf Utskottets hemställan bifallits.

Punkten 3.

Bifölls.

§ 7.

Föredrogs och bifölls Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets utlåtande N:o 2, i anledning af väckta förslag om åtgärder för ordnande af affärsförhållandena mellan staten och Södertelje kanal- och slussverksbolag.

§ 8.

Föredrogs och bifölls, hvart efter annat, Banko-Utskottets Memorial:

N:o 13, i fråga om eftergift å en Riksbankens fordran;

N:o 14, med förslag till ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor; och

N:o 15, angående instruktion för nästa Riksdags Banko-Utskott.

§ 9.

Förekom till afgörande Riksdagens Särskilda Utskotts Utlåtande N:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts till Utskottet remitterade nådiga proposition med förslag till förordning rörande lapparne i de förordnade konungarikena Sverige och Norge; uti hvilket utlåtande Utskottet hemställt,

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts berörda nådiga proposition icke kunde oförändrad antagas, måtte för sin del

*Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.*

Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)

godkänna ett af Utskottet framlagdt förslag till »förordning rörande de lappar, som med renar flytta emellan de förenade konungarikena Sverige och Norge.»

Grefve Mörner begärde ordet och yttrade: I afseende å föredragningssättet tillåter jag mig föreslå, att det ifrågavarande lagförslaget genomgås paragrafvis; att föredragningen börjas med paragraf 9, med rättighet för Kammarens ledamöter att under diskussionen derom yttra sig jemväl om andra med nämnda paragraf gemenskap egande paragrafer i förslaget; att, sedan samtliga paragraferna blifvit genomgångna, rubriken och ingressen underkastas Kammarens pröfning, samt att, i händelse Kammaren besluter återremiss af en eller flera paragrafer, Särskilda Utskottet måtte vara berättigadt att föreslå möjligen nödiga ändringar äfven i sådana delar, som måhända förut blifvit af Kammaren antagna.

Sedan överläggningen angående föredragningssättet härmed förklarats slutad, biföll Kammaren hvad Grefve Mörner i afseende derå nu föreslagit.

I följd häraf skedde först uppläsning af § 9 i det föreliggande förordningsförslaget, hvilken paragraf var så lydande:

»1. Lapparne åligger ej allenast att noga taga sig till vara för att sjelfva tillfoga landets invånare någon skada å deras egendom, utan ock att omsorgsfullt bevaka sina renar, så att skada ej af dem föröfvas.

2. Skada, som af renar göres å åker, äng, växande skog eller hjortronland, ersättes af den eller dem, genom hvilkas renar skadan blifvit förorsakad. Lag samma vare i fråga om skada å utängsslätter, som äro inhägnade med sådan stängsel, som af Konungen blifvit förordnad, eller, utan att vara inhägnade, år efter annat varit till höfångst brukade, och dertill brukas, samt genom qvarstående hässjor, diken, rödning eller på annat sätt tydligen framträda såsom utängsslätter. Sker skadan med uppsåt eller grof vårdslöshet vid renarnes bevakning, böte dessutom den skyldige för hvar gång högst 40 kronor, hvilka böter dock ej ifrågakomma, der förlikning träffas om skadans ersättande. Lapp, af hvars renvaktare sådan förseelse nu sagd är blifvit föröfvad, vare ansvarig för gäldande af de böter, som kunna renvaktaren ådömas.

3. Sker skada å egor af ofvannämnda beskaffenhet inom sådant distrikt, hvarom i 6 § förmäles, och kan det ej utrönas, genom hvilkas eller hvilkas renar den förorsakad blifvit, åligger ersättnings-skyldigheten de Lappar, hvilka uppehölo sig i distriktet, och varde ersättningsbeloppet jemte syne- och rätttegångskostnader dem emellan fördeladt i förhållande till det antal renar, hvarmed en hvar tillhör distriktet. Om vid den tid skadan skedde renar, tillhörande andra Lappar än dem, som anmält sig vilja i distriktet uppehålla sig, voro stadda på flyttning derigenom eller eljest der sig uppehölo, skola äfven dessa främmande Lappar i förhållande till antalet af sådana deras renar i ersättningen deltaga. Visar Lapp, förr än förlikning

träffats, eller dom i målet gifvits, att skadan ej blifvit föröfvad af hans renar, vare han från deltagande i ersättningen fri. Inom trakter, der distriktindelning ej skett, eger sådan gemensam ansvarighet, som i detta mom. stadgas, ej rum.

4. Skada å utmark, som ej ofvan är omnämnd, ersättes jemväl efter ofvan stadgade grunder, dock endast i det fall, att jordens egare eller innehafvare genom densamma kommit i saknad af erforderligt bete för sina hemdjur. Hvad Tromsö amt särskildt angår eger ej ersättningsskyldighet rum, om renar komma in och beta å sådan utmark under tiden före den 8 Juli hvarje år, när denna förman ej af Lapparne begagnas sålunda, att någon jordegare eller innehafvare särskildt derigenom i väsentlig mån betungas. I Tromsö amt skall ej heller skada å sådan utmark ersättas, der utmarken är belägen på ett afstånd af sex kilometer eller derutöfver från jord-egarens eller brukarens fasta bostad.»

*Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)*

I fråga om denna paragraf voro reservationer inom Utskottet afgifna dels af Herr *Casparsson* och dels af Herr *Hæggström*, hvilka båda sammanstående föreslagit,

att paragrafens 2:dra mom. måtte erhålla följande lydelse:

»Skada, som af renar göres å åker, äng, inhägnade utängsslätter växande skog eller hjortronland, ersättes af den eller dem, genom hvilkas renar skadan blifvit försakad. Sker sådan skada med uppsåt eller grof vårdslöshet vid renarnes bevakning, böte dessutom den skyldige för hvar gång högst 40 kronor, hvilka böter dock ej ifrågakomma, der förlikning träffas om skadaus ersättande. Lapp, af hvars renvaktare sådan förseelse nu sagd är blifvit föröfvad, vare ansvarig för gäldande af de böter, som kunna renvaktaren ådömas;»

samt att 4:de mom. i samma paragraf måtte ur förordningen utgå.

Ordet lemnades till

Chefen för Kongl. Justitiedepartementet Herr Statsrådet von Steyern: Jag har icke någon anledning att redan nu inlåta mig på försvar för den Kongl. propositionen, innan någon anmärkning deremot hunnit framställas, men då handlingarne i detta ärende äro af den vidlyftiga beskaffenhet, att jag svärigen kan antaga, att samtliga Kammarens ledamöter haft tillfälle att fullständigt taga del af desamma, anhåller jag att få meddela en inledande framställning af de förhållanden, hvilka ifrågavarande lagstiftning gäller.

Det nu förevarande förslaget till förordning har enligt Särskilda Utskottets hemställan följande rubrik: »Förordning rörande de Lappar, som med renar flytta emellan de förenade konungarikena Sverige och Norge.»

Dessa flyttningar hafva sedan mera än trehundra år tillbaka fortgått på det sätt, att de svenska lapparne under sommarmånaderna, Maj—September, med sina renar uppehålla sig i Norge, der fjellsidorna sommartiden erbjuda ett rikare och frodigare gräsbyte än som

*Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)*

på svenska sidan finnes att tillgå, hvaremot de norska lapparne vintertiden med sina renar hafva sitt tillhåll i Sverige, der tillgången på renlaf, hvilken, som bekant, utgör renarnes förnämsta vinterföda, är vida ymrigare än på den norska sidan. Under det att de svenska lapparne komma till Norge med omkring 100,000 eller 120,000 renar, uppgår det antal, norrmännen föra med sig till Sverige, endast till omkring 10,000. De län och amt, som hufvudsakligen beröras af flyttningarne, äro på svenska sidan Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands län, de två sistnämnda dock i ganska ringa utsträckning, samt på norska sidan Tromsö, Nordlands och de båda Trondhjems- amten, de tre sistnämnda likaledes i jämförelsevis obetydlig omfattning. Frågan gäller sålunda företrädesvis flyttningar mellan Norrbottens län och Tromsö amt, och af dessa är Tromsö amt mest betungadt, då de svenska renarnes antal der plägar uppgå ända till 80,000 å 90,000 stycken.

Den lag, som för närvarande gäller i fråga om ordnandet af förhållandena mellan de flyttande lapparne och den bofasta befolkningen, är den s. k. första codicillen eller bihanget till 1751 års gränstraktat mellan Sverige och Norge. Lämpad efter den tidens förhållanden, uppdrog codicillen gränslinien mellan nomadernas och de bofastes rättigheter i ganska allmänna och föga bestämda drag. Tromsö amt kunde då knappt sägas vara befolkadt annat än invid och i närheten af kusten, under det att snart sagdt hela det inre landet var upplåtet till fri tummelplats för lapparne och deras renar. Sedan dess hafva emellertid helt andra förhållanden inträdt. Befolkningen i Tromsö amt har stigit till öfver 50,000 personer. Ett stort antal gårdar har uppstått ej blott vid kusten utan upp efter floddalarna; den bofasta befolkningens inegor hafva inkräktat betydliga vidder af den mark, der lapparne förut obehindradt betade sina renar. I samma mån hafva ock dessa egor blifvit utsatta för skadegörelse af renarne. Ständiga konflikter mellan lappar och bofaste hafva häraf uppstått, och i dessa hafva vanligen lapparne dragit det kortaste sträet.

Ställningen har blifvit icke oväsentligt försvårad till följd af den af ryska regeringen år 1852 anbefalda gränspärrningen mellan Finmarkens amt och Finland. Nämnda amt, som är beläget norr om Tromsö amt, gränsar, som bekant, icke till Sverige utan till Finland. Finmarkens lappar hafva, till följd af 1751 års codicill, haft rätt att med sina renar vintertiden flytta öfver till Finland, som vid tiden för traktatens ingående hörde under Sverige. Men år 1852 företog sig Ryssland af skäl, för hvilka det skulle blifva för vidlyftigt att nu redogöra, att spärra gränsen mellan Finland och Finmarkens amt, så att ingen lapp tilläts vidare flytta från den ena sidan till den andra. Följden deraf har blifvit, att en stor del af Finmarkens lappar, som sågo sig i saknad af nödigt vinterbete för sina renar, blifvit tvungne att flytta öfver till Norrbottens län i Sverige. Sedan de sålunda blifvit svenske undersåter, begagna de sig liksom öfriga svenska lappar af rättigheten att om sommaren vistas i Tromsö amt. Det antal renar, dessa kautokeinolappar, så kallade därför att de till största delen förut tillhört Kautokeino socken, föra med sig,

är högst betydligt; det uppgår till omkring 50,000 stycken, det vill säga fullt hälften af alla de renar, som tillhöra lappar bosatte inom Norrbottens län.

Det förslag till lagstiftning i detta ämne, som nu blifvit förelagdt Riksdagen, härleder sig ursprungligen från år 1866, då en komité af svenske och norske män tillsattes för att uppgöra förslag till lagstiftning i detta ämne. Det förslag, som af denna komité utarbetades, förelades 1871 års Riksdag och Storthing, och blef i sina väsentligaste delar af Första Kammaren godkändt, men afslogs af Andra Kammaren, såvidt jag kunnat finna, hufvudsakligen på den grund, att man ansåg sig böra afvakta resultatet af den då pågående uppmätningen och beskrifningen af Tromsö amt. Sedan denna fullbordats, har norska regeringen nu afgifvit ett nytt förslag till lapplag, och det är detta förslag som, efter det vederbörande myndigheter deröfver blifvit hörda och sedan förslaget i vissa delar undergått åtskilliga jemkningar, Kammaren nu har att besluta öfver.

*Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)*

Herr Hedin: Herr Talman! Som Kammarens ledamöter behagade finna af föreliggande betänkande, har Särskilda Utskottet icke tillstyrkt Kongl. Maj:ts proposition i oförändradt skiek. Då Utskottet, såsom tydligen framgår af dess förslag, önskat, att de svåra förhållanden mellan Sverige och Norge, som denna lag afser, måtte ju för dess helle blifva på ett tillfredsställande sätt ordnade, men likväl tilltrott sig att vidtaga några ändringar i det Kongl. förslaget, framgår ju deraf, att Utskottet icke förutsatt, att genom en ändring i förslaget frågans lösning skulle riskeras. Det är också så mycket säkrare, att Utskottet deri haft rätt, som, efter hvad jag förnnummit, norska Storthinget icke kommer att behandla denna mellanrikslag under denna session, utan ämnar uppskjuta ärendet till nästa år. Följaktligen, om några ändringar företagas i lagen under innevarande riksdagssession, har Kongl. Maj:t tillräcklig tid att genom nya förhandlingar med norska regeringen åvägbringa ett ändradt förslag, som kommer att behandlas af norska Storthinget år 1883. Den omständighet således, att ändringar företagas i förslaget, kan icke i och för sig föranleda, att man riskerar hela sakens framgång, utan beror denna naturligtvis på, om ändringarne blifva så genomgripande, att man icke har den ringaste utsigt, att norska Storthinget och regeringen skola gå in på dem. När så är, och när jag för öfrigt önskar, jag tror så liffigt som någon, att dessa förhållanden måtte blifva så väl, som det numera kan låta sig göra, ordnade, då jag således icke önskar att bringa hela förslaget på fall, men jag å andra sidan icke kan godkänna detsamma i det skiek, hvori det kommit från Särskilda Utskottet, så skall jag tillåta mig att vid denna punkt yrka bifall till den reservation, som Herr Hæggeström afgifvit och som läses på sidan 65 i detta betänkande. Herr Hæggeström har i sin reservation stödt sig på de i frågan mest sakkunniga myndigheters utlåtanden, och har specielt åberopat det landshöfdingens i Norrbottens län utlåtande, som af Kongl. Maj:t infordrades på ett tidigare stadium af frågans behandling. Nu kan man visserligen erinra, att samma auktoritet såsom ledamot i Särskilda Utskottet synes icke

*Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)*

hafva vidhållit den uppfattning han såsom embetsman har inför Kongl. Maj:t gifvit till kända. Men då han åtminstone icke har uttryckligen frångått densamma, hvilket också skulle hafva varit nästan otänkbart, så måste väl denna uraktlåtenhet af honom i Särskilda Utskottet hafva berott derpå, att han velat lägga så få stötestenar i vägen för lagens antagande som möjligt. Jag tager för gifvet, i motsats till hvad Herr Justitieministern i detta fall antog, att Kammarens ledamöter tagit kännedom om de ärendet tillhörande handlingar under den långa tid, som förflutit, sedan Kongl. Maj:ts proposition inkom till Riksdagen, och jag vill därför icke besvära Kammaren med att uppläsa vare sig Herr Hæggströms reservation eller ännu mindre landshöfdingens i Norrbottens län utlåtande, utan ber blott att med hänvisning till de i dessa aktstycken förekommande skäl få yrka bifall till Herr Hæggströms reservation beträffande mom. 2 i nionde punkten.

Herr Hæggström: Herr Talman! Lika litet som jag år 1871 var tillfredsställd med det lagförslag, som då blifvit uppgjort för att ordna förhållandena mellan lappar och nybyggare, lika litet kan jag vara det i år med Särskilda Utskottets föreliggande utlåtande, såsom herrarne jemväl kunna finna af min vid detsamma fogade reservation. Ett egendomligt och genomgående drag i alla de handlingar, som finnas bifogade Kongl. Maj:ts i ärendet afgifva proposition, är, att man öfverallt talar om, att lapparne göra intrång på nybyggarnes områden. Om detta vore sant, så skulle det naturligtvis förutsätta, att nybyggarna vore urinvänarne i landet, och att lapparne hitkommit sedan. Men, som vi veta, är det lapparne, som äro urinvänarne, ty de funnos i Skandinavien långt förr än både svenskar och normmän kommo hit. När nu dessa urinvänare dag från dag utträngas från sina lagliga rättigheter, må det icke undras öfver, om man söker taga dem i försvar så godt man kan, och jag beklagar endast, att de vid detta tillfälle skola hafva en så svag förespråkare, som jag är. Dessa sina rättigheter hade de naturligtvis från början med den rätt vår Herre gaf dem, men sedan hafva de svenska och norska statsmakterna genom tillägget till 1751 års gränse-traktat öfverenskommit om att skydda lapparnes rättigheter emot den fortskridande odlingen. Såsom jag i min reservation har antydt, kan med denna s. k. codicill naturligtvis icke hafva varit afsedt, att lapparne skulle få sitta alldeles orubbade i sitt bo, så att ingen odling vidare finge förtgå, utan endast att denna odling icke skulle få fortskrida så hänsynslöst, att lapparne skulle kunna drifvas antingen i sjön eller upp i luften. Det har af alla de myndigheter, som hörts i frågan, framhållits, huru olidligt tillståndet för närvarande är mellan dessa urinvänare, lapparne, och nybyggarna. Detta är dock icke så svårt på den svenska sidan, der man tagit någon hänsyn till lapparnes rättigheter, i det att man vid de lappmarkerna i Norrbottens och Vesterbottens län öfvergångna afvittringarne åtminstone låtit lapparne vederfaras den rättvisa, att man icke blott låtit dem behålla sina lappskattefjäll, för hvilka de betala skatt och hvilka de således obestriddigen ega, utan äfven tillåtit dem att vinter-

tiden hafva renbete å den vid afvittringen till nybyggen upplåtna skogsmarken. Till stöd för denna min åsigt behöfver jag blott åberopa den af Kongl. Maj:it den 30 Maj 1873 utfärdade stadga om afvittringen i Vester- och Norrbottens läns lappmarker, der uti § 8 förordnas, att hemman och nybyggen skola, såvidt tillgång finnes, erhålla skog ej blott till husbehof utan ock till afsalu; »dock att Lapparne äfven efter afvittringen skola vara, såsom hittills, berättigade att för renhjordarne begagna bete å all skogsmark inom lappmarkernas nuvarande område, dock å enskildes skogar inom de till odling tjenliga delarne af landet endast vintertiden, äfven som ega att, i den mån för betesrättens utöfvande är nödigt, till hushållsbehof begagna skogen. Renbetesland, som kunna finnas inom den blifvande gränsen för de till odling tjenliga delarne af lappmarken, må, såvidt för lapparnes behof af renbete erfordras, fortfarande dertill användas.»

*Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)*

Såsom herrarne finna, har man i denna afvittringsstadga ej blott vintertiden upplåtit enskildes skogar till renbete, utan ock förordnat att renbetesland, som kunna finnas inom blifvande gräns för till odling tjenliga delar af lappmarken, böra dertill fortfarande användas, om så erfordras, för lapparnes behof af renbete.

Hade lapparnes betesrätt blifvit lika omsorgsfullt bevarad vid odlingsens framskridande i brödrariket Norge och i Jemtlands län, så skulle sannolikt de beklagliga förvecklingar, som uppstått i nyssnämnda trakter mellan landets urinvånare, lapparne, och kulturens pionierer, nybyggarne, alls icke urartat till den olidlighet, hvaröfver klagan nu förspörjes från dessa håll. Det är icke ens fel att två tråta, säger ordspråket, och om ock detta i de flesta fall är sant, så synes mig af det förut anförda lika väl framgå, att lapparne, hvilka från urminnes tider innehaft landet och genom ofta nämnda 1751 års codicill blifvit försäkrade om betesrätt för sida renhjordar, här vid lag hvarken hafva största skulden till eller böra bära ansvaret för det nu i vissa trakter rådande olidliga oeffterättlighets-tillståndet.

Norges odling har, såsom Herr Justitieministern mycket riktigt påpekade, gått med raska steg framåt, ja så raskt, att densamma i Tromsö amt trängt ända upp mot fjellryggen, men om man dervid gått fullt lagligt till väga, vågar jag sätta i fråga.

Om man nu antager denna lag, så kommer derigenom första codicillen till 1751 års gränsetraktat att upphöra. Men derigenom komma lapparne i långt sämre ställning, emedan enligt åberopade codicills § 10 lapparne voro tillförsäkrade den rätt de af forno begagnat, att flytta med sina renhjordar från det ena riket till det andra och lika med landets egna undersätare få begagna sig af land och strand till underhåll för sig och sina djur.

Denna lapparnes rätt är åt dem, såsom jag nyss påpekat, i viss mån bevarad inom Vester- och Norrbottens län, men beklagligen dem fränhänd inom Norge och Jemtland med Herjeådalen.

Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)

En föregående talare har redan erinrat, huru som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens och Jemtlands län uti sina till Kongl. Maj:t afgifna utlåtanden angående ifrågavarande lagförslag påpekat de stora svårigheter, som den gemensamma ansvarigheten enligt nu föredragna § skulle åsamka lapparne. Desse Befallningshafvande hafva emellertid, af orsak som icke är mig bekant, här vid riksdagen frångått de uttalanden, som de i sina embetskrifvelser gjort. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands län har i sitt utlåtande så strängt hållit på att egorna skulle vara hägnade, att samma myndighet förklarar sig af sådan anledning icke kunna tillstyrka lagens antagande i oförändradt skick, utan anser att den i 9 § 2 mom. stadgade bestämmelse angående den gemensamma ansvarigheten bör utgå. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län har äfven uttalat sig mot införandet af denna gemensamma ansvarighet, såsom stridande mot den i vårt land gällande rättsprincipen »att hvar och en skall böta för sig», och tillägger dessutom i slutet af sitt utlåtande följande:

»Åtskilligt annat vore väl att emot förslaget i fråga erinra; men Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inskränker sig till hvad redan är i underdånighet anfördt; endast med det tillägg, att kronofogden i lappmarksfögderiet förklarar sig anse, att följderna af den föreslagna förordningen, om den upphöjes till lag, blefve den, att den innan kort skulle leda till svenska lappbefolkningens undergång, hvilken icke borde genom nya skärpta lagar påskyndas, enär den ty för utan skulle i sinom tid ega rum.»

Sistnämnde tjänsteman har visserligen icke någon så särdeles hög ställning i samhället, men han är en allmänt aktad och redbar man, och är dessutom fullt förtrogen med förhållandena i lappmarken. Kongl. Maj:ts nuvarande Befallningshafvande har, såvidt mig är bekant, icke kunnat resa omkring öfverallt i den vidsträckta lappmarken för att på ort och ställe skaffa sig kännedom om förhållandena, utan har för ändamålet måst nöja sig med sina underordnades berättelser, hvilka således måste antagas ligga till grund för Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utlåtande. För min åsigt i frågan ber jag dessutom få åberopa affidne Landshöfding Almquist, som vid 1871 års riksdag, då samma fråga var å bane här i Kammaren, inlade en allvarsam gensaga mot antagandet af denna lag, hvilken enligt hans åsigt skulle leda till lapparnes undergång. Jag tillåter mig erinra om den diskussion, som härom fördes i Kammaren den 25 April 1871, då Landshöfding Almquist likasom vi andra norrländingar voro ense om att förkasta det då framlagda lagförslaget, från hvilket det nu föreliggande icke, enligt min åsigt, skiljer sig i annat, än att detta senare möjligen ännu mer skulle komma att försämra lappens ställning. Såsom stöd för denna min åsigt vill jag hänvisa till det uti paragrafens 2:a moment förekommande tillägg, som icke fans uti 1871 års lagförslag och icke ens uti det nu föreliggande, då det så nyligen som den 24 September 1880 öfverlemnades till Högsta Domstolen för dess hörande.

Momentets ursprungliga lydelse var:

»2. Skada, som af renar göres å åker, äng, utängsslätter, växande skog eller hjortronland, ersättes af den eller dem, genom hvilkas renar skadan blifvit förorsakad. Sker sådan skada med uppsåt eller grof vårdslöshet vid renarnes bevakning, böte dessutom den skyldige för hvar gång högst 40 kronor, hvilka böter dock ej ifrågakomma, der förlikning träffas om skadans ersättande. Lapp, af hvars renvaktare sådan förseelse nu sagd är blifvit föröfvad, vare ansvarig för gäldande af de böter, som kunna renvaktaren ädömas.»

Emellertid har detta moment sedermera fått ett tillägg af följande lydelse:

»Lag samma vare i fråga om skada å utängsslätter, som äro inhägnade med sådant stängsel, som af Konungen blifvit förordnad, eller, utan att vara inhägnade, år efter annat varit till höfångst brukade, och dertill brukas, samt genom qvarstående hässjor, diken, rödning eller på annat sätt tydligen framträda såsom utängsslätter.»

Detta tillägg har tillkommit på framställning från Norge. Om jag än hyser all aktning för en regering, som vill gå brödrarikets berättigade önskingar till mötes, så kan jag dock icke gilla att, när fråga är om tredje mans rätt, mau visar så stor undfallenhet, att denna 3:dje mans rätt trädes för nära, hvilket jag anser hafva skett genom nu föreliggande förslag, hvarförutan regeringen synes mig hafva fäst allt för ringa afseende vid hvad såväl dess Befallningshafvande i de tre norrländska länen, som ock flere bland Högsta Domstolens ledamöter, på väl grundade skäl haft att mot lagförslaget anförä. Ständiga klagomål hafva försports deröfver att lapparne gjort ohägu på nybyggarnes ängsslätter, hvilka de icke kunnat förmås att hålla inhägnade, ehuru de dertill varit lagligen skyldige enligt Kongl. brefven af den 3 Maj 1825 och 26 Mars 1831. Såsom herrarne behagade finna af min reservation, ingingo riksens ständer den 3 November 1829 till Kongl. Maj:t med anhållan »bland annat, att det nädiga stadgande, som Kongl. Maj:t, i afseende på gärdesgårdshägnader omkring det hö, som af nybyggarne icke förvaras uti lador, redan under den 3 Maj 1825 meddelat till efterlefnad i lappmarkssocknarne inom Vesterbottens län, äfven måtte till öfriga norra provinserna utsträckas. Genom Kongl. brefvet den 26 Mars 1831 till Kammarkollegium i fråga om bestämmande af grunderna för afvittring och skattläggning i lappmarkerna samt af vissa åtgärder till tryggande af lappallmogens bestånd, förklarades att, med bifall till hvad rikets ständer härutiinnan föreslagit och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillstyrkt, Kongl. Maj:t i nåder funnit godt förordna, »att hvad redan för Vesterbottens läns lappmarker, enligt berörda Kongl. Maj:ts nädiga bref den 3 Maj 1825 i detta ämne stadgadt är, äfven må för lappmarkerna i *Norrbottnens* och *Jemtlands län* gälla till efterrättelse, eller att nybyggare och hemmansinnehafvare derstädes, hvilka å sina ängar och slättermyrar icke förvara sitt hö uti ordentliga lador, utan lägga detsamma i stackar, skola förse sådana höstackar med en stadig och tät gärdesgård till fyra alnars höjd, på

Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)

fem eller sex alnars afstånd å alla sidor från stacken, för att emot åverkan af renkreaturens densamma förvara, vid äfventyr för egaren till höet att i annat fall sjelf sin skada stånda, om slaget, bergadt, och i stack upplagdt hö uppåtes och nedtrampas; dock böra såväl inom Norrbottens och Jemtlands som Vesterbottens läns lappmarker, der gärdesgårdar icke anses uppfylla ändamålet, eller icke kunna utan svårighet uppföras, andra lämpliga hägnader för ändamålet uppsättas»

— — — — — och vill Kongl. Maj:t i öfrigt hafva Dess Befallningshafvande i Jemtlands och Norrbottens län i nåder anbefaldt att genom kungörelse i länen, i förening med hvad ofvan stadgadt är, erinra nybyggarna om angelägenheten att, till förekommande af skada i förenämnda afseende, uppföra hölador och, såvidt sig göra låter, deras ängsmark instänga.»

Att denna, genom nyss återopade Kongl. bref nybyggarna ålagda stängselskyldighet är af högsta vikt för såväl lappen som nybyggaren — ity att derigenom konflikterna i väsentlig grad skulle kunna undvikas — har äfven blifvit erkändt från norsk sida — der man väl i denna fråga ej lærer medgifva annat eller mera än man varit tvungen till. Som bevis härpå, tar jag mig friheten att ur Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Jemtlands län ofta nämnda utlåtande uppläsa följande rader, sid. 136:

»Vid de omfattande undersökningar, som på norska sidan blifvit i frågan verkställda, är emellertid upplyst, att på trakter, der den jordbrukande befolkningen inhägnat sina odlade egor, nästan ingen skada genom flyttlapparnes renar på sådana egor förorsakats af det skäl, att, efter hvad der allmänt medgifvits, renen icke springer öfver hägnader, så framt han icke är förföljd, hvadan man på dessa trakter varit fullt ense derom, att inhägnad jord är tryggad mot åverkan af renarne. (Se kapten Bangs vid den tryckta beskrifningen öfver Tromsö amt fogade rapport pag. VIII, Afsnit II.)»

Ett sådant erkännande från detta håll, der man i allmänhet synes mera se nybyggarens än lappens bästa till godo, är värdt att taga fasta på. Jag skall be att ännu något få uppehålla mig vid bestämmelserna uti det gjorda tillägget och hvartill detsamma kan leda.

Så åläggas lapparne gemensamt ansvar för skada, som af deras renar orsakas å sådana utängsslätter, »hvilka utan att vara inhägnade är efter annat varit till höfångst brukade.» I afseende härpå beder jag få upplysa, att åtminstone inom Vester- och Norrbottens län finnas ängar af så usel beskaffenhet, att de icke lemna skörd hvarje år, utan att en del icke kunna slås oftare än hvart 3:de eller 4:de år.

Huru gör nybyggaren då för att komma åt dessa arma stackars lappar? Ingenting är enklare. Han delar sin usla äng i fyra bitar och slår en fjerdedel hvarje år; och det är således gifvet att han kan säga, att ängen är efter annat varit till höfångst brukad, men lapparne få betala kalaset. Som sagdt, jag finner stadgandet i detta 2:dra moment högst betänkligt för dessa urinvänare.

Beträffande den gemensamma ansvarigheten har jag redan yttrat, att normmännen sjelfve nödgats medgifva att äfven denna är en betänklig sak; men man tror å andra sidan det icke vara möjligt att kunna utfä någon ersättning, så vida icke området indelas i distrikt, och de lappar, som uppehölo sig i distriktet, då skadan skedde, åläggas gemensam ansvarighet, och det må nu så vara. Men då fordrar billigheten en helt naturlig reciprocitet, som dock saknas i detta lagförslag. Gå vi nemligen till 18:de paragrafen, der det talas om den skada, som den fastboende eller nybyggaren kan tillskynda lapparne eller deras enda egendom, renarne, så heter det der: »Ofredas ren på tillåtet uppehållsställe af hund, skall skada, som derigenom tillfogas renen, af hundens egare till fullo ersättas, äfven om skadan icke förorsakats genom någons uppsåt eller vållande.» Ja, det är mycket bra; men huru skall man få reda på vilkens hund det är, som gjort skadan? ty normmännen sjelfva hafva medgifvit, att det är alldeles omöjligt att skilja dessa hundar från hvarandra. Hade man velat ställa kyrkan midt i byn, hade väl ingenting varit enklare och rättvisare än att, när man för lapparne stadgar gemensam ansvarighet för den skada, som deras djur kunna åstadkomma på den fastboendes egor, äfven stadga gemensam ansvarighet för egare af hundar för den skada, som af dessa senare kunna tillfogas renarne. Och denna skada är icke så alldeles obetydlig, som man velat låta påskina; ty få dessa hundar en gång smak för att jaga ren, blir förhållandet med dem alldeles detsamma som med jagthundar, som fått vana att jaga får: det är alldeles omöjligt att taga från dem den smaken, utan de blifva allt värre och värre, så att det icke finnes någon annan resurs än att skjuta ihjel dem. Men här är dock ej fråga om att döda en sådan hund genast, hvilket herrarne kunna finna af 3:dje momentet af 18:e paragrafen, der det sägs: »Hund, som har för vana att jaga renar äfven på tillåtet uppehållsställe eller att döda renar, skall af egaren, efter föreskrift af polismyndigheten, dödas.» Man skulle nemligen kunna tyda detta stadgande så, att en hundegare under sådana förhållanden ej behöfde döda sin hund förr än han fått påstötning af polismyndigheten, och att om någon annan gjorde framställning om hundens dödande, egaren endast behöfde svara: det bryr jag mig ej om, ty jag har ej fått någon tillsägelse af polisen. Men under tiden kunde hunden åstadkomma stor skada. Man skulle kunna tänka sig att dessa hundegare, om lagen blefve antagen, kunde företaga sig att på en renhjord hoptals släppa dessa hundar, som hafva för vana att jaga ren, hvilket skulle hafva den effekten, att renarne blefve sprängde eller skingrade åt olika håll, så att det vore omöjligt att få händer med dem och åter bringa dem tillsammans. Hvad skulle då inträffa? Jo, att renarne sprunge öfver hvad som helst till och med de inhägnade egorna; och då behöfde man endast kalla tillhopa några personer för att uppskatta skadan, hvarefter lapparne inom distriktet finge betala ersättning därför, eller toge man förmannen för hufvudet, hvilken möjligen kunde i godo uppgöra affären, men lapparne fingo i alla händelser betala kalaset. Men vänd om saken och säg, att

*Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)*

Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)

flere renar, kanske 30 å 40 stycken, blifvit sprängda och dödade, hur går det då för lappen att få ersättning? Jo, han skall bevisa, hvilken eller hvilka hundar det är, som åstadkommit skadan!

Funnes åter den gemensamma ansvarigheten för dessa hundegare, vore saken lätt hjelpt.

Såsom herrarne af min reservation sett, har jag funnit betänkligheter äfven mot den orimliga rätt, som i 8 § lemnas lappförmannen, att vid rättegångar föra lapparnes talan och å deras vägnar svinga förlikning angående så väl skadeersättning som syne- och rättegångskostnader, och detta utan att lapparne ens derom blifvit hörde. Visserligen säger man, att då lapparne sjelfve välja sin förman, de sannolikt komma att välja en duglig och förmögen lapp, som har det största intresset sjelf af en god utgång af saken, och jag tror nog att så i regeln skall komma att ske, men som vi af paragrafen se, skall, i händelse af förmannens förfall, hans förrättningar öfvertagas af en andre förman, och det är icke sagdt, att denne har så goda tillgångar eller är så kunnig. Förlikningen blir då derefter. Förmannen står också ensam på ena sidan, medan å den andra kanske stå flere, som alla äro intresserade af att ersättningen skall blifva så stor som möjligt. Lapparne få då betala, och någon appell finnes icke.

Det kunde vara mycket att i saken tillägga, men af hvad jag redan sagt torde en hvar opartisk kunna finna, att det icke är rätt väl bestäldt med en lag, hvori bestämmes gemensam ansvarighet på ena hållet, men ej på det andra, och deri bestämmes ersättning för skada, som af dessa halvilda renar göres å utängsslätter, äfven då desamma icke äro inhägnade. Jag har i min reservation påpekat, huru svårt det är att afhålla de tama husdjuren från sådan oinhägnad slätter, och huru skall man då begära att lapparne skola kunna afhålla desse halvilda djur från en sådan plats?

På grund af hvad jag nu haft äran anföra yrkar jag bifall till min reservation i afseende å 2:dra momentet af denna §, och att 4:de momentet i §:n måtte helt och hållet utgå. Skulle det icke lyckas mig att erhålla bifall till min reservation och derigenom till lapparnes förman åstadkomma åtminstone någon lättnad i lagens bestämmelse, nödgas jag yrka afslag å hela lagen, då jag nemligen anser denna sämre för lapparne än bestämmelserna i 1751 års codicill. Bättre vore nemligen då ett afslag, helst det icke kunde skada, att våra bröder norrmännen finge se hvad man här i landet tänker i denna fråga. Vid 1871 års riksdag ingick man nemligen i denna Kammar icke i någon detaljgranskning af förslaget, utan man diskuterade endast § 1 och afslog, på yrkande af Herr Almquist och några andra norrländingar, hela förslaget. I Norge kommer dessutom förslaget icke i år till behandling i Stortinget, hvarför ett uppskof från svensk sida nu ej heller kan skada. Då jag emellertid helst önskar bifall till förslaget med de i min reservation gjorda ändringarne, tillåter jag mig således, under förhoppning att pluralitet därför må kunna vinnas, nu till en början att hos Herr Talmannen anhålla om proposition på bifall till § 9 med den förändring, att 2:dra momentet erhåller den

lydelse, som i min reservation återfinnes, och 4:de momentet helt och hållet utgår.

Häruti förenade sig Herrar *H. Andersson* i Bringåsen, *Sundström* och Friherre *Koskull*.

*Angående
förslag till
förordning
rörande
lapparne.
(Forts.)*

Den vidare öfverläggningen uppsköts till kl. 7 e. m., då detta sammanträde, enligt derom utfärdadt anslag, komme att fortsättas; och åtskildes Kammarens ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.